

Стенографски дневник

НА

52 заседание

Сряда, 17 март 1943 г.

Открито в 16 ч. 50 м.

Председателствувал председателят Христо Калфов.
Секретари: Стефан Багрилов и Николай Султанов.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Съобщения:	Стр.	Стр.
Отпуски	1029	1030
Питане	1029	1030
Предложения	1029	1030
Законопроекти	1029	1030
Дневен ред:		
1. Предложение за разрешаване на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ да внесе до 31 май 1944 г., без мито и други данъци, такси и герб, семена, машини и др. по преработване на конопената и ленена култура (Приемане)	1029	1030
Законопроекти:		
1. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бю-		1031
джетна година в размер на 720.500.000 лв. (Първо четене)		1031
2. За изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствениците работници. (Второ четене)		1031
3. За сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели. (Второ четене)		1031
4. За стопанските камари. (Първо четене)		1031
Говорили: Стоян Никифоров		1034
Петко Кършев		1038
Д-р Георги Липовански		1042
Дневен ред за следващото заседание		1043

Председател Христо Калфов: (Звъни) Има нужният брой народни представители. Откривам заседанието.

(Отсъствуват народните представители: Александър Радолов, Бело Келешев, Георги Чалбуков, Георги Стоянов, Деян Деянов, Дичо Тодоров, Делчо Тодоров, Иван п. Анастасов, Иван Керемидчиев, Марко Сакарски, Матю Ивайлов, Минчо Ковачев, Никола Генков, д-р Никола Минков, Светослав Славов, Сотир Янев и инж. Спас Ганев)

Има да направя следните съобщения. Разрешен е отпуск на следните г-да народни представители: Иван Керемидчиев — 4 дни, Кирил Минков — 1 ден, Лазар Бакалов — 1 ден, Матю Иванов — 4 дни, Минчо Ковачев — 4 дни, Никола Логофетов — 3 дни, и Сотир Янев — 3 дни.

Постъпило е питане от народния представител Тодор Кожухаров до г-н министъра на вътрешните работи и народното здраве относно допълнението на чл. 319 от закона за народното просвещение по времетраенето на медицинското образование.

Ще бъде изпратено на г-н министъра, за да отговори.

Постъпили са:

От Министерството на финансите — проекторешение за освобождаване германската организация „Тодт“ от заплащане на износно мито и всички други данъци и бери, за 3.000 куб. метра бетонен чакъл и 1.000 куб. метра камъни, които ще бъдат изнесени през Свиленградската митница за неутралната зона.

От Министерството на вътрешните работи и народното здраве — проекторешение за одобряване на 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 март 1943 г., протокол № 34, относно освобождаване населението на някои крайгранични общини в Бургаска област от временна трудова повинност и др.

От същото министерство — законопроектът за сключване на заем от Главната дирекция на народното здраве при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 100.000.000 лв за извършване на оздравителни работи по борбата с маларията.

От същото министерство — законопроект за приемане заветите на покойния софийски жител Тодор Хр. Пиперевски, от гр. Щип, направени в полза на държавата.

От същото министерство — законопроект за борба с маларията. Раздадени са на г-да народните представители и ще бъдат поставени на дневен ред.

Минаваме на точка първа от дневния ред:

Проекторешение за разрешаване на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ да внесе до 31 май 1944 г., без мито и други данъци, такси и герб, семена, машини и др. по преработване на конопената и ленена култура.

Моля г-н докладчика да прочете проекторешението.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за разрешаване на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ да внесе до 31 май 1944 г., без мито, други данъци, такси и герб, семена, машини и др. по преработване на конопената и ленена култура

Г-да народни представители! С указ № 28, от 1 април 1942 г., публикуван в „Държавен вестник“, брой 79, от 15 април 1942 г., е продължен срокът до 31 май 1942 г. за внасяне, без мито и други данъци, такси и герб, необходимите семена, машини и инсталационни пособия за преработване на лен и коноп от акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“, София.

Понеже в този срок въпросното предприятие не е имало възможност да внесе всички материали, по причина на създадените се международни отношения, същото дружество моли да се продължи даденият по-горе срок до 31 май 1944 г.

Като ви съобщавам горното, моля ви, г-да народни представители, да се занимаете с въпроса и одобрите представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на финансите: Д. Божилов

РЕШЕНИЕ

за разрешаване на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ да внесе до 31 май 1944 г., без мито и други данъци, такси и герб, семена, машини и други по преработване на конопената и ленена култура

Разрешава се на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ — София, да внесе до 31 май 1944 г., без мито и други данъци, такси и герб, необходимите семена, машини и инсталационни пособия, необходими за предприятията му по преработване на ленената и конопена култура.

Председател Христо Калфов: Които приемат проекторешението за разрешаване на акционерно дружество за търговия „Сюдостропа“ да внесе до 31 май 1944 г., без мито и други данъци, такси и герб, семена, машини и други по преработване на конопената и ленена култура, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Минаваме на точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв.

Които г-да народни представители приемат да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв.

Г-да народни представители! Поставените задачи с бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година за постройки и поддържане на пътища и съоръжения, за напрана и довършване на нови железопътни линии и за постройка и поддържане на водни строежи могат да се изпълнят само ако Главната дирекция на строежите разполага с необходимите средства, предвидени в бюджета й, както това е видно от гласувания вече редовен бюджет на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година, където са гласувани кредити за разходи, които не могат да се покрият от редовните приходи на казаната дирекция. Затова в бюджета за 1943 бюджетна година на последната е предвидено балансирането да стане или чрез заем, или чрез част от икономите и съвкупните (излишъците) по редовния бюджет на държавата.

За да могат да се покрият разходите, които се извършват, ще трябва горните приходи да бъдат осигурени още отсега. Необходимата сума за тази цел от 720.500.000 лв. ще може да се вземе от произведението на 3% държавни съкровищни бонове, издадени по силата на закона за разрешаване на министъра на финансите да издава държавни съкровищни бонове с 3% годишна лихва, обнародван в „Държавен вестник“, брой 28, от 9 февруари 1942 г.

Като се има пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате представения ви за целта законопроект за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на финансите: Д. Божилов

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв.

Чл. 1. Разрешава се извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв., както следва:

а) за извънредна вноска в бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година, за напрана, постройка и поддържане на пътища и съоръжения, в размер на 570.500.000 лв., която сума да се отнесе по приходен § 1-в от бюджета на Главната дирекция за 1943 бюджетна година;

б) за извънредна вноска в бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година, за напрана, постройка и довършване на нови железопътни линии, в размер на 100.000.000 лв., която сума да се отнесе по приходен § 2-в от бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година, и

в) за извънредна вноска в бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година, за напрана, постройка и поддържане на водни строежи, в размер на 50.000.000 лв., която сума да се отнесе по приходен § 3-а от бюджета на Главната дирекция на строежите за 1943 бюджетна година.

Чл. 2. Разходите по този извънреден бюджетен кредит да се покриват с част от произведението от 3% държавни съкровищни бонове, издадени по силата на закона за разрешаване на министъра на финансите да издава държавни съкровищни бонове с 3% годишна лихва, обнародван в „Държавен вестник“, брой 28, от 9 февруари 1942 г., сумите срещу които са вече постъпили в държавното съкровище.)

Председател Христо Калфов: Които приемат на първо четене законопроекта за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка трета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници.

Моля г-н докладчика да докладва законопроекта.

Министър инж. Христо Петров: Аз ще замествам г-н министъра на търговията, промишлеността и труда.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници

§ 1. Чл. 3, точка „а“, се изменя, както следва:

„Лицата, които участвуват задължително в пенсионни осигуровки или фондове, учредени с закон, както и лицата, които участвуват в пенсионните фондове на журналистите.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на законопроекта и § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„§ 2. Чл. 97, алинея втора, се изменя както следва:

„Прехвърлянето става по искане на осигурените, което трябва да се направи в срок от 6 месеца след издаването на осигурителната карта. За осигурените, които се заварват от този закон и които не са подали искане за прехвърляне на вноските, срокът е 6 месеца след обнародването на този закон.“

Председател Христо Калфов: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„§ 3. Към чл. 99 се прибавя следната нова алинея:

„Отпускането, спирането, прекратяването и плащането на пенсията по този член се извършва при условията и по реда на закона за обществените осигуровки. Осигуровката на умствените работници само доставя на осигуровката „Инвалидност и старост“ необходимите средства за изплащане на тези пенсии.“

Председател Христо Калфов: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът е приет окончателно.

Към разглеждане на точка четвърта от дневния ред — второ четене на законопроекта за допълнение на закона за обществените осигуровки — не можем да пристъпим пред вид на това, че комисията не е готова с доклада си.

Минаваме на точка пета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели.

Моля г-н докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„ЗАКОН

за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели

Чл. 1. Разрешава се на министъра на финансите да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същия заем в размер на 200.000.000 лв. за нуждите на Дирекцията на природните богатства при Министерството на търговията, промишлеността и труда.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието и чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 2. Сумата от заема ще се използва в срок до 31 декември 1945 г. Последното теглене на суми да стане не по-късно от 30 декември 1945 г.“

Разпределението на кредитите става от министъра на търговията, промишлеността и труда, в съгласие с препоръките на минния съвет при Дирекцията на природните богатства, и се вписват в бюджета на Дирекцията на природните богатства.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 3. Българската земеделска и кооперативна банка ще внася по особена сметка при нея, открита на името на министъра на търговията, промишлеността и труда, при поискване от последния, в зависимост от нуждите и в съгласие с бюджета на дирекцията, отделни суми, закръглени в милиони лева, до размера на пълната сума от заема.“

Заемът ще носи 6½% годишна лихва върху отделните суми от деня на изтеглянето им.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 4. Изтеглените суми до 31 декември 1945 г., увеличени с изтеклите лихви, се превръщат на същата дата в анонтен заем, представляващ от облигации, носещи годишна лихва 6½%, платима в края на всяко шестмесечие срещу купони с падеж 30 юни и 30 декември всяка година.“

Падежът на първия купон е 30 юни 1946 г.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 5. Облигациите ще бъдат на приносител от по 1.000.000 лв. всяка, като за останалата сума, по-малка от 1.000.000 лв., до покриване на общата сума на заема, ще се издадат облигации от по 100.000 лв., а сумата, която ще се окаже под 100.000 лв., ще бъде изплатена в брой.“

Формата и съдържанието на облигациите ще се определят от министъра на финансите. Облигациите ще бъдат скрепени с факсимилни

лираните подписи на министъра на финансите и на главния директор на държавните и на гарантираните от държавата дългове.

Облигациите по заема ще бъдат скрепени и с контролни саморъчни подписи на представители на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове и на Българската земеделска и кооперативна банка.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 6. Погасяването на облигациите ще се извършва шестмесечно в срок от 20 години — на 30 юни и на 30 декември всяка година, по реда на номерата на облигациите, според една таблица, отпечатана на гърба им, съдържаща приблизително равни шестмесечни вноски за погасяването и за лихвата.

Първото погасяване ще се извърши на 30 юни 1946 г.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 7. Купоните за изтеклъ падеж и подлежащите на погасяване облигации ще се изплащат от Българската народна банка.

Изплащането на облигациите става едновременно със съответния настъпил купон.

Представените за изплащане облигации трябва да бъдат придружени с всички купони, падежът на които не е настъпил на определената за изплащане дата; стойността на представените купони се сита от капитала, който следва да се изплати на приносителя.

За службата по заема Българската народна банка получава комисиона 1/4% върху номиналната стойност на изплатените облигации и 1/2% върху изплатените купони с изтекъл падеж.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 8. Необходимите кредити за изплащане на лихвите и погасяванията по заема, включително и комисионата на Българската народна банка, се предвиждат всяка година в бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 9. Облигациите се освобождават от всякакви сегашни и бъдещи държавни и други данъци, такси, берии, гербов налог и други, а лихвите от тях — от преките данъци на наредбата-закон за данъка върху приходите, както и от всички други сегашни и бъдещи данъци и гербов налог.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 10. Невлезлите от погасяване облигации се приемат по номиналната им стойност за залог и гаранция, съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

„Чл. 11. Непредставените за изплащане купони в продължение на 5 години от датата на падежа им се покриват с давност в полза на държавното съкровище; този срок на облигациите, изплащането на които е настъпило, е 15 години.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът е окончателно приет.

Към разглеждане на точка шеста от дневния ред — второ четене на законопроекта за осигуряване на търговците — не можем да пристъпим пред вид на това, че комисията не е готова с доклада си.

Минаваме на точка седма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за стопанските камари.

Които приемат да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик Сирко Станчев: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за стопанските камари.

Г-да народни представители! Търговско-индустриалните камари са създадени през 1906 г., а земеделските камари — с закон от 1937 г., който, с много малки и несъществени изключения, се покрива с нетурения в действие закон за земеделските камари, гласуван през 1912 г.

С една дума, двата закона — за търговско-индустриалните камари и за земеделските камари — са дело на доктрината и практи-

ката на демолибералната система на управление на държавата, когато държавата се намесваше съвсем незначително в стопанската дейност и когато тя дейност се изнасяше от стопанските категории под знака на пълната свобода и на неограничената конкуренция. Търговско-индустриалните камари и по-късно земеделските камари се изградиха и работиха заедно с изграждането и развитието на нашето народно стопанство, на което оказаха ценна помощ. Реформата, която се предлага с този законопроект, иде не да заличи заслугите им и да лиши нашето народно стопанство от тяхната помощ, а напротив да ги преустрои, за да бъдат годни да служат по-ефикасно за съветници и сътрудници на държавата, върху която лежи тежката задача да насочва народното ни стопанство по пътища и при методи на работа твърде различни от по-ранните.

От друга страна народното стопанство изисква еднакви грижи за всички негови отрасли и пълно познаване на техните нужди. Тия нужди се изясняват най-пълно при взаимното и съгласувано разглеждане на въпросите из областта на занаятите, земеделието, индустрията, наемния труд, търговията, кредита и застраховането, както и в тяхната самостоятелност, така и в тяхната взаимна свързаност. Отделното съществуване обаче на търговско-индустриалните и на земеделските камари, както и изключването на наемния труд от стопанско представителство, дава отпечатък на едностранност и култивира съсловен дух вместо дух на сътрудничество в името на върховенството на обществен интерес. За да се постигне стопанската хармония в страната, необходимо е всички стопански категории да се обединят. Това се постига, като шестте основни професии, включително наемния труд, вместо да са обособени отделно или по групи в самостоятелни камари, се обединяват в областните стопански камари и във Върховната стопанска камара. В тия институти се сливат следователно досегашните търговско-индустриални и земеделски камари, за да могат да обслужват националното стопанство по начин, съвместим с разбиранята на държавното управление за обществена и стопанска солидарност.

В стопанските камари стопанските професии се представляват посредством лица, посочени от съответните професионални организации, които са естествени сътрудници на правителството в провеждането на неговата стопанска и социална политика. По този начин стопанските камари ще отговарят и на нуждата да обединят за сътрудничество професионалните организации, които досега действаха уединено и без връзка помежду си.

Законът прехвърля всички права на досегашните търговско-индустриални камари и земеделските камари върху областните стопански камари, които се конституират както като органи на стопанско самоуправление, така и като органи на държавата и на Върховната стопанска камара.

Законът разрешава основните въпроси във връзка с устройството, управлението и функциите на областните стопански камари и на Върховната стопанска камара, като предоставя на особени правилници уреждането на подробностите.

Материята на законопроекта, предмет на правното регулиране на стопанските камари, се разпределя на шест отдела:

В първия отдел се дават общи положения за устройството на Върховната стопанска камара и областните стопански камари и се определят техните области.

Надзорът върху Върховната стопанска камара и областните стопански камари е предоставен на министър-председателя, който може да възлага този надзор върху някой от съответните министри.

Във втория отдел се урежда устройството на Върховната стопанска камара, която се явява като висш съвещателен институт в страната и постоянен сътрудник на правителството по всички стопански, социални и финансови въпроси.

В третия отдел се урежда устройството на областните стопански камари, които са съвещателни стопански институти за всяка административна област.

В четвъртия отдел се установяват правилата за бюджета и финансовия контрол на стопанските камари.

В петия отдел се установяват приходите на стопанските камари, които са в общи линии тези, установени за досега съществуващите търговско-индустриални камари и земеделски камари.

В шестия отдел се уреждат някои особени и преходни разпоредби. Предлагаият законопроект цели да сложи единство, ред и компетентност при разглеждането на проблемите в стопанската и социална област и ще даде благодотворен тласък за сътрудничество на стопанските професии в името на общонародните интереси.

Гр. София, март 1943 г.

Министър-председател и министър на външните работи и на изповеданията:

Б. Филев.“

(ЗАКОНОПРОЕКТ за стопанските камари

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Учредяват се: Върховна стопанска камара и областни стопански камари като публично-правни юридически личности. Върховната стопанска камара има седалището си в София, а областните стопански камари — в седалището на областния град, с изключение на Шуменската областна стопанска камара, чието седалище е в гр. Варна.

Районите на областните стопански камари са районите на административните области.

Забележка. По решение на Министерския съвет една стопанска камара може да обхване временно две административни области.

Чл. 2. Надзорът над стопанските камари се извършва от министър-председателя, който за целта може да упълномощава някои от съответните министри.

II. ВЪРХОВНА СТОПАНСКА КАМАРА

Задачи

Чл. 3. Върховната стопанска камара има следните задачи:

1. Да свързва и обединява стопанската и социална мисъл на общите професионални съюзи на българските земеделци, занаятчий, индустриалци, работници, търговци, кредитни и застрахователни предприятия.

2. Да обединява областните стопански камари за съгласувано обсъждане и решаване на стопанските, социални и финансови въпроси в името на обществената и стопанска солидарност и на държавния и националния интереси.

3. Да обсъжда и посочва на управлението стопанските, социални и финансови мероприятия, които е полезно да се проведат в страната.

4. Да подпомага цялостното и съгласувано прилагане на законите, които засягат земеделието и отраслите му, занаятите, индустрията, труда, търговията, кредита и застраховането.

Чл. 4. Върховната стопанска камара осъществява своите задачи както следва:

1. Разработва стопанските, социалните и финансовите планове, програми и мероприятия, които правителството или отделните министри й възложат.

2. Дава мнение, по свой почин, върху стопански, социални и финансови въпроси, сама или след като събере и обобщи мненията на областните стопански камари.

3. Осведомява правителството или министрите за отраженията, които разните закони, наредби и правилници дават върху народното стопанство и обществения ред в страната.

4. Участва със свои представители във всички централни върховни съвети, комисии и институти, в които по законите е предвидено участието на търговско-индустриалните камари и земеделските камари, занимаващи се с въпроси из областта на земеделието и отраслите му, занаятите, индустрията, труда, търговията, кредита и застраховането.

5. Дава мнение по производството, снабдяването, разпределението и цените.

6. Подкрепя и пропагандира стопанските и социални мероприятия на управлението и следи за тяхното изпълнение и

7. Изпълнява всички задачи, които й се възлагат от действащите закони, от Министерския съвет и отделните министри.

Чл. 5. По всички по-важни законопроекти, които засягат земеделието и отраслите му, занаятите, индустрията, труда, търговията, кредита и застраховането, съответните министри вземат мнението на Върховната стопанска камара.

Органи и управление

Чл. 7. Органи на Върховната стопанска камара са:

- 1) общото събрание;
- 2) бюрото;
- 3) председателството;
- 4) секретариатът;
- 5) комитетите от вещи лица.

А. Общо събрание

Чл. 8. Общото събрание на Върховната стопанска камара се състои от следните членове:

- 1) от председателя и главния секретар на камарата;
- 2) директора на професиите;
- 3) от председателите и главните секретари на областните стопански камари;

4) от председателите и главните секретари на общите съюзи на българските земеделци, занаятчий, индустриалци, работници, търговци и на кредитните и застрахователни предприятия;

5) от по един представител на общите съюзи, указани в точка 4, посочени от ръководните им тела, и от по един представител на областните стопански камари, избран от общите събрания на същите;

6) от по един земеделец, занаятчий, индустриалец, работник, търговец и представител на кредитните застрахователни предприятия, назначени от министър-председателя, по доклад на съответните министри. Тия лица трябва да са членове на съответната професионална организация и да отговарят на условията за член на ръководното тяло по закона за професионалните организации.

По покана на председателя на камарата, в заседанието на камарата могат да вземат участие със съвещателен глас и други компетентни длъжностни или частни лица.

Чл. 9. Мандатът на членовете по точки 1, 2, 3 и 4 на предходния член трае, докато те имат служебното си качество, по точка 5 той е тригодишен и по точка 6 — до отзоваването им.

Чл. 10. Заседанията на общото събрание на Върховната стопанска камара са редовни и извънредни. Редовните събрания се свикват от председателя на камарата през месеците март и ноември, а извънредните — по заповед на министър-председателя или нареждане на бюрото на камарата.

Общите редовни и извънредни събрания не могат да траят повече от десет дни.

Чл. 11. Дневният ред на заседанието на общото събрание се изработва от бюрото на камарата и се одобрява или изменява от министър-председателя 15 дни преди датата на свикването на общото събрание, по доклад на председателя на камарата.

Чл. 12. Общото събрание върши в редовните си заседания следното:

1. Обсъжда доклада на бюрото на камарата за дейността му през изтеклата година и разисква върху стопанското и социално положение на страната за миналата и новата стопанска година във връзка с доклада.

2. Преглежда и приема отчета за упражняването на бюджета на камарата за изтеклата финансова година.

3. Разглежда и приема изготвения от бюрото бюджет на камарата и програмата за дейността на камарата за предстоящата година.

4. Обсъжда и дава препоръки по поставените за разглеждане въпроси от стопански, социален и финансов характер.

Чл. 13. Заседанията на общите събрания са законни колкото и членове да присъствуват.

За разискванията се води протокол.

Чл. 14. Общото събрание на камарата се произнася с мнозинство от присъстващите.

Чл. 15. Заседанията на общото събрание на камарата са явни, но по решение на бюрото могат да бъдат и тайни, с изключение на разискването и гласуването на бюджета на камарата, което става винаги в явни заседания.

Чл. 16. Върховната стопанска камара избира почетни членове и членове-кореспонденти от страната и чужбина. Същите могат да присъствуват в заседанията на общото събрание на камарата със съвещателен глас.

Б. Бюро на камарата

Чл. 17. Бюрото на камарата се състои от председателя, шест подпредседатели (по един от земеделците, занаятчийте, индустриалците, работниците, търговците и кредитните застрахователни предприятия) и главния секретар.

Бюрото на камарата е и бюро на общото събрание.

Чл. 18. Мандатът на подпредседателите трае три години и съвпада с мандата на избраните членове на камарата.

В. Председателство

Чл. 19. Председателят на Върховната стопанска камара се назначава и уволнява с царски указ, по представление на министър-председателя, по решение на Министерския съвет. Председателят може да не изхожда от средата на членовете на камарата. В този случай той може да се ползува от правилото на чл. 24, алинея трета, от този закон.

Чл. 20. Председателят е законният представител на камарата. Той ръководи нейните работи и се грижи за техния правилен ход, както и за изпълнението на решенията на камарата. Той назначава и уволнява персонала на камарата, установен в бюджета.

В случай на отсъствие на председателя, той нарежда един от подпредседателите да го замества във всичките му права и задължения.

Председателят може да прехвърли част от правата си върху съответните подпредседатели.

Чл. 21. Подпредседателите се избират с мнозинство от и измежду представителите в общото събрание на съответния общ съюз, указани в точки 4-6 включително на чл. 8, и се утвърждават от министър-председателя по доклад на председателя на камарата.

Подпредседателите се грижат за дейността на съответния отдел. Те трябва да установят местожителството си в столицата след избора им.

Длъжностите на подпредседателите са почетни.

Г. Секретариат

Чл. 22. Главният секретар на камарата се назначава и уволнява с царски указ, по представление на министър-председателя, след вземане мнението на председателя на камарата.

Чл. 23. Главният секретар завежда службите в камарата. Той проучва и докладва на бюрото и в общото събрание въпросите, които са от тяхна компетентност.

Чл. 24. Главният секретар се подпомага от необходимия брой началници на отдели или отделения и служби и помощен персонал, установени в бюджета на камарата.

Назначаването и уволняването на началниците на отдели, отделения и служби, както и на останалия помощен персонал, става от председателя на камарата.

Главният секретар, началниците на отдели, отделения и служби и другите служители при камарата се ползуват от правата на държавните служители и службата им се защита като държавна.

Условията, на които трябва да отговарят главният секретар, началниците на отдели, отделения и служби и помощният персонал, се определят съгласно закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Д. Комитети от вещи лица

Чл. 25. При Върховната стопанска камара могат да се свикват комитети от вещи лица, с задача да проучват и осветляват бюрото на камарата по някои по-специални въпроси от стопански, социален и финансов характер.

Броят на комитетите от вещи лица, както и съставът им, се определят според естеството на възложената им работа от председателя по решение на бюрото на камарата.

III. ОБЛАСТНИ СТОПАНСКИ КАМАРИ

Задачи

Чл. 26. Областните стопански камари имат следните задачи:

1. Да свързват и обединяват стопанската и социална мисъл на професионалните организации на земеделците, занаятчиите, индустриалците, работниците, търговците, кредитните и застрахователни предприятия от областта за съвместна стопанска и социална дейност в полза на държавата и нацията.
 2. Да съгласуват моралните и материални интереси, разбиранията на разните професии и видове стопанска дейност помежду им и с оглед интересите на държавата и нацията.
 3. Да бъдат органи на управлението и Върховната стопанска камара, решенията и нарежданията на която са задължителни за тях.
 4. Да сътрудничат на съответните министри за подобрене и насърчение на земеделието и отраслите му, занаятите, индустрията, труда, търговията и кредита и застраховането в областите си.
 5. Да вземат почини за стопански и социални мероприятия в областите си и да съдействуват за тяхното провеждане.
 6. Да изпълняват всички решения и нареждания на Върховната стопанска камара, както и ония задачи, които им се възлагат от съответните закони, наредби, правилници и от министерствата.
- Чл. 27. Областните стопански камари осъществяват своите задачи както следва:

1. Дават на министерствата и техните служби, при поискване или по своя инициатива, мнение или препоръки върху интересите и нуждите на земеделието и отраслите му, занаятите, индустрията, труда, търговията и кредита и застраховането в областите си.
 2. Осведомяват министерствата, Върховната стопанска камара, централните и местни учреждения за отраженията, които разните закони, наредби и правилници дават върху стопанството и социалния ред от областите им.
 3. Участвуват със свои представители във всички съвети, комитети и други в областта, в които по законите е предвидено участието на търговско-индустриалните камари и земеделските камари.
 4. Дават мнение по производството, снабдяването, разпределението и цените в областите.
 5. Изпълняват всички други задачи, които им се възлагат от съответните закони, наредби и правилници.
- Чл. 28. Най-късно до края на м. февруари областните стопански камари представят на Върховната стопанска камара доклад за стопанското и социално положение на областта им и за дейността си през изтеклата година.

Органи и управление

Чл. 29. Органи на областните стопански камари са:

1. Общото събрание
2. Бюрото
3. Председателството
4. Секретариатът
5. Комитетите от вещи лица
6. Стопанският помирителен съд.

А. Общо събрание

Чл. 30. Общото събрание на областните стопански камари се състои от следните членове:

1. Председателя и главния секретар на камарата.
 2. По един земеделец от всяка административна околия на областта, по петима занаятчи, индустриалци, работници, търговци и представители на кредитните и застрахователни предприятия за цялата област.
- Земеделците се избират от общото събрание на околийските задруги; занаятчиите, работниците и търговците се избират от общото събрание на членовете на ръководните тела на съответните околийски професионални сдружения; индустриалците — от общото събрание на членовете на ръководните тела на съответните общи сдружения; представителите на кредитните и застрахователни предприятия се избират както следва: един представител на застрахователните дружества, посочен от ръководното тяло на Съюза на застрахователните дружества, един представител на акционерните банки в областта, един представител на популярните банки в областта и двама представители на земеделските кредитни кооперативни сдружения.

3. По двама земеделци, занаятчи, индустриалци, работници, търговци и представители на кредитните и застрахователни предприятия от областта, назначени от министър-председателя по представление на съответните министри.
4. Представител на областния директор, областния стопански началник и областния началник на професиите.

Забележка I. Общото събрание на областната стопанска камара, която представлява още една административна област, се допълва и с представителите по точка 2 от представляваната административна област.

Забележка II. При избора на членове по точка 2 се избират и подгласници.

Членовете по точки 2 и 3 и по чл. 38 трябва да са редовни членове на съответните професионални организации и да отговарят на условията, които се изискват за членове на ръководните тела по закона за професионалните организации.

Чл. 31. Мандатът на изборните членове е тригодишен. на назначените — до освобождаването им от министър-председателя, а на членовете по право на заеманата длъжност — до изпълняване на заеманата от тях длъжност.

Чл. 32. Когато мястото на някой изборен член остане свободно, то се заема от съответния подгласник, мандатът на когото изтича с мандата на заместения член. При изчерпване на подгласниците сво-

бодното място се запълва с лице от същата професия, назначено от министър-председателя, по представление от съответния министър.

Чл. 33. Изборен член, който без уважителни причини отсъствува от събранията на камарата или от заседанията на бюрото и комитетите от вещи лица повече от три заседания поред, се счита за доброволно напуснал и се замества от подгласника му.

Чл. 34. Денят на изборите за членове на камарите се определя от министър-председателя един месец преди изборите.

Чл. 35. Заседанията на общите събрания са редовни и извънредни. Общите събрания се свикват на редовни заседания от председателя на камарата два пъти през годината: през м. февруари и през м. ноември, а на извънредни заседания — по искане на бюрото на камарата, одобрено от бюрото на Върховната стопанска камара.

Дневният ред на заседанията на общото събрание се изработва от бюрото на камарата и се одобрява, съответно изменява или допълва, от министър-председателя, след като вземе мнението на председателя на Върховната стопанска камара.

Чл. 36. Общите събрания вършат в редовните заседания следното:

1. Приемат доклада на бюрото до Върховната стопанска камара върху стопанското и социално положение в областта.
 2. Обсъждат и се произнасят по доклада на бюрото на камарата за дейността му през изтеклия период.
 3. Разглеждат и приемат отчета по упражнението на бюджета на камарата за изтеклия финансов година.
 4. Разглеждат и приемат изготвения от бюрото бюджет на камарата и програмата за дейността на камарата за предстоящата година.
 5. Изказват мнение и дават препоръки по поставените на разглеждане въпроси от стопански и социален характер.
- Чл. 37. Членове 13, 14 и 15 от този закон се прилагат и по отношение на общото събрание на областните стопански камари.
- Чл. 38. Областните стопански камари избират почетни членове и членове-кореспонденти от страната и чужбина. Същите могат да присъствуват в заседанията на общото събрание на камарата със съвещателен глас.

Б. Бюро на камарата

Чл. 39. Всяка камара се управлява от бюро, което се състои от председателя, шест подпредседатели (по един от земеделците, занаятчиите, индустриалците, работниците, търговците, кредитните и застрахователни предприятия) и главен секретар.

Бюрото на камарата е и бюро на общото събрание.

Чл. 40. Мандатът на подпредседателите трае три години и съпада с мандата на изборните членове на камарата.

В. Председателство

Чл. 41. Председателят на областната стопанска камара се назначава и уволнява от министър-председателя. Председателят може да не изхожда от средата на членовете на камарата. В този случай за неговата длъжност важи правилото на чл. 24, алинея трета, от този закон.

Чл. 42. Председателят е законният представител на камарата. Той ръководи работите на камарата и се грижи за техния правилен ход, както и за изпълнението на решенията и постановленията на камарата.

В случай на отсъствие на председателя, той нарежда, един от подпредседателите да го замества с всичките му права и задължения.

Чл. 43. Подпредседателите се избират с мнозинство от и измежду членовете на съответния общ съюз, указани в точки 2 и 3 на чл. 30, и се утвърждават от министър-председателя по доклада на председателя на областната стопанска камара.

Подпредседателите се прижат за дейността на съответния отдел. Те трябва след избора да имат местожителството си в седалището на камарата.

Длъжностите на подпредседателите са почетни.

Г. Секретариат

Чл. 44. Главният секретар се назначава и уволнява от министър-председателя по представление на председателя на камарата.

Чл. 45. За устройството на секретариата и качествата на началниците на отдели, отделения, служби и помощния персонал важат разпоредбите на членове 23 и 24 от този закон.

Д. Комитети от вещи лица

Чл. 46. При областните стопански камари могат да се свикват комитети от вещи лица, с устройство, функции и начин на работа, указани в чл. 25 от този закон.

Е. Стопански помирителен съд

Чл. 47. При всяка областна стопанска камара се учредява стопански помирителен съд за разглеждане и разрешаване на спорове между земеделци, занаятчи, индустриалци, търговци, кредитни и застрахователни предприятия, или спорове между тях и клиентите им, ако спорещите страни са се съгласили писмено, преди или след възникването на спора, да го отнесат пред тоя съд.

Начинът на учредяване на помирителния съд, производството пред него и редът на изпълнението на неговите решения се уреждат, в съгласие със съответните разпоредби на закона за гражданското съдопроизводство, в правилник, изработен от бюрото на Върховната стопанска камара и одобрен с царски указ по предложение на министъра на правосъдието.

IV. БЮДЖЕТ, ОТЧЕТ И ФИНАНСОВ КОНТРОЛ НА СТОПАНСКИТЕ КАМАРИ

Чл. 48. Годишните приходи и разходи на стопанските камари се определят ежегодно в бюджетите им.

Бюджетите биват редовни, допълнителни и извънредни. Бюджетната година и бюджетното упражнене съвпадат с тия на държавата.

Чл. 49. Редовните, допълнителните и извънредните бюджети на стопанските камари се изработват от бюрото, гласуват се от общите събрания и се утвърждават по реда и начина, посочени в чл. 46 от закона за длъжностите, ценовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Бюджетът влиза в сила от 1 януари на годината, за която е гласуван.

До утвърждаването на новия бюджет се прилага старият в размер на дванадесетинки за всеки месец.

Чл. 50. Редовните бюджети се гласуват от общото събрание през първата половина на месец ноември — за областните стопански камари, и през първата половина на месец декември — за Върховната стопанска камара — на годината, предшестваща годината, за която се отнася новият бюджет.

Отчетите на бюрото за дейността на камарата и за годишното упражнене на бюджета се разглеждат от общото събрание на Върховната стопанска камара през месец март, а от общото събрание на областните стопански камари — през месец февруари.

Чл. 51. При доказана нужда, за която няма предвиден кредит или пък предвиденият кредит по редовния бюджет е недостатъчен, се гласува допълнителен бюджет.

За нужди, които по естество и размер не могат да бъдат предмет на редовен и допълнителен бюджет, се разрешава кредит с извънреден бюджет.

Чл. 52. Разпоредител по бюджета е председателят на камарата или упълномощен от него подпредседател, съответно подпредседатели.

Изпълнител на бюджета е началникът на бюджетоконтролния отдел, подпомаган от съответните служби.

Бюджетът се упражнява и приходите и разходите се осчетоводяват по реда, определен в особен правилник, изработен от бюрото и утвърден с царски указ по доклад на министър-председателя.

Чл. 53. Под надзора на председателя на камарата, изпълнителят на бюджета изготвя ежегодно, най-късно до деня на свикването на общите събрания на камарите през месец февруари — за областните стопански камари, и месец март — за Върховната стопанска камара, отчета по упражнението на бюджета за изтеклата финансов година.

Общите събрания на областните стопански камари преглеждат и се произнасят най-късно до края на месец февруари, а общото събрание на Върховната стопанска камара — най-късно до края на м. март, върху отчета, който в месечен срок след това се изпраща на съответните областни сметни палати за проверка.

След като отчетът бъде проверен и сметната палата издаде окончателно решение по него, той, заедно с придружаващите го книжа, се връща на съответната камара.

Чл. 54. Министърът на финансите има върховния финансов контрол над областните стопански камари и Върховната стопанска камара, упражняван по закона за финансовата инспекция. Такъв контрол упражнява и министър-председателят чрез натсварените от него длъжностни лица.

V. ПРИХОДИ НА СТОПАНСКИТЕ КАМАРИ

Чл. 55. Приходите на областните стопански камари са следните:

1. 4% върху данъка-занятие и патента, съгласно чл. 93 от закона за данъка върху приходите.

2. 5% от поземления данък.

3. Ежегодна субсидия от Българската земеделска и кооперативна банка в размер от по 100.000 лв. на всяка камара.

4. От такси за посещаване курсове на камарата и от такси за разни удостоверения и др., размерът на които се определя в бюджетите на камарите.

5. От дарения, завещания и др.

6. От разни случайни постъпления.

Данъкът по точка 1 се събира от държавните бирници по реда на събиране преките данъци, а приходите по точка 2 се предвиждат в приход и разход на общинските бюджети и се събират от общинските бирници, които ги внасят всяко тримесечие в Българската земеделска и кооперативна банка с вносен лист по сметка на съответната областна стопанска камара.

Приходите по точка 3 се предвиждат задължително в бюджета на Българската земеделска и кооперативна банка и Българската народна банка и се внасят най-късно до 1 януари на бюджетната година.

Чл. 56. Приходите на Върховната стопанска камара са следните:

1. 20% от всички приходи на областните стопански камари по точки 1—3 на чл. 61.

2. Ежегодна вноска в размер 5% от бюджетите им от общите професионални съюзи.

3. Ежегодна субсидия от Българската земеделска и кооперативна банка и Българската народна банка в размер по 500.000 лв., предвидена задължително в бюджетите им и внасяна най-късно до 1 януари на бюджетната година.

4. Ежегодна помощ от държавата, предвидена в бюджета на Върховното правителство при нужда.

5. От дарения, завещания, разни случайни постъпления.

VI. ОСОБЕНИ И ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 57. Върховната стопанска камара и областните стопански камари се сношават направо с всички държавни, общински и обществени учреждения и институти в страната.

Чл. 58. Камарите събират статистически и други сведения от стопански, социален, финансов и подобен характер направо или чрез съответните министерства, ако са поверителни.

Всички държавни, общински автономни и обществени учреждения, професионални организации, стопански предприятия и дейтели са задължени да дават безплатно исканите им сведения. При отказ или закъснение да се дадат същите, председателят на камарата, след писмено предупреждение на провиненото длъжностно лице, го представя на началника му за глобяване от 200 до 2.000 лв. Със същата глоба се наказват от председателя на камарата стопаните или законните представители на предприятията.

Наложенията глоби не подлежат на обжалване и се събират от данъчните власти в полза на съответната стопанска камара.

Чл. 59. Добитите по горния начин сведения, доколкото са поверителни, се запазват в тайна от всички лица, които действуват като органи на камарите. За нарушенията те отговарят съгласно закона за държавните служители.

Чл. 60. Всички активни и пасивни на досегашните търговско-индустриални камари и земеделски камари преминават по право върху съответните стопански камари.

Чл. 61. Всички функции, права и задължения и др., предвидени за търговско-индустриалните и земеделските камари в съществувашите преди влизането на този закон в сила закони, правилници, наредби и др., доколкото не противоречат на настоящия закон, преминават по право върху стопанските камари.

Закриването на сега съществуващите търговско-индустриални камари и земеделски камари става в срок, определен от министър-председателя.

Чл. 62. Вътрешното устройство, както и редът и начинът, по който Върховната стопанска камара и областните стопански камари ще провеждат своята дейност, се установяват в особени правилници за приложението на настоящия закон, изработени от бюрото на Върховната стопанска камара и утвърдени с царски указ по доклад на министър-председателя.

Чл. 63. Този закон отменя закона за търговско-индустриалните камари, наредбата-закон за земеделските камари и всички други закони, които му противоречат.

Във всички закони текстовете: „търговско-индустриална камара“ и „земеделска камара“ се заменят с текста „стопански камари“.)

Председател Христо Калфов: Има думата народният представител г-н Стоян Никифоров.

Стоян Никифоров: (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Законопроектът за стопанските камари, който уважаемият г-н министър-председател ни поднася, трябва да признаем, е една от най-типичните прояви, които характеризират най-цялостно, най-свежо, най-резултатно управлението и режима, на който ние служим. Вещо проучен, добре замислен, този законопроект очертава благодатни перспективи за нашето стопанско, а по-нататък държавно устройство. Само по тези съображения аз бих помолил почитаемото народно представителство да отдели по-голямо внимание върху този законопроект. Защото, подчертавам, той е белегът на епохата, в която живеем, с него се осмисля професионалното организиране на държавата, прокарано с закона за професионалните организации, който изгради България като професионално организирана държава.

Аз обръщам вниманието на почитаемото народно представителство върху законопроекта, защото, г-да народни представители, не са малцина още ония, които, поради небрежност, поради нежелание, или чисто и просто поради липса на политически усет или поради политически инат, не пожелаха да видят, че действително светът и България преминаха в нова епоха, че се пради ново време, което иска пътища, идеология и доктрина, различни от тези на старото време. Не са малцина ония, които не отдадоха никакво внимание на новите понятия, които ние внедрихме в организационния живот на нашата държава и които и времето, и условията в Европа ни подсказват.

Какво е новият ред на справедливостта, какво е безпартиен режим, какво е национална държава, какво е професионално организиране — това са понятия нови, които, за жалост, малцина още проумяха, върху които малцина спряха цялостно вниманието си, за да бъдат те изградени в тяхното съзнание, за да бъдат утвърдени като път на държавно творчество и строителство.

Светът е на завои. Това не веднаж и не два пъти вече се казва, г-да народни представители! Твори се нова епоха. Светът е в кърви, за да създаде тази епоха. Ние, българите, творим една мирна революция, по примера, бих казал аз, на Салазар в Португалия. Творим я без кърви, творим я съзнателно, видели сме новата епоха, очертали сме образа на новото, което иде, и се нагаждаме към него. И когато другите народи в кърви творят новата епоха, ние, българите, няма нужда кърви да леем и в кърви да се обливаме, за да създадем перспективите за доброто на нашия народ и държавата. Ние имаме нужда само от мирни средства, но нови средства, които епохата и времето ни подсказват, за да утвърдим новия ред на справедливостта специално за нас в България.

Трябва да признаем, г-да народни представители, че в голямата броеница на творчество, управляващата власт, като подбираше досега известни средства, които туряше в действие, за да утвърди мирния път на еволюцията, туря най-сетне и едно от най-хубавите, ценни и резултатни средства — законопроекта за стопанските камари, който ние днес обсъждаме и който трябва, по желанието на управляващата власт и по нашата добросъвестна преценка, да стане закон, за да утвърди материалния път на творчеството в нашата държава.

Не веднаж и тук от трибуната, и в редица статии и речи аз съм имал и честта и удоволствието, г-да народни представители, да

отеоретизирам професионалното организиране в България. Аз съм имал случай да осмислям закона за професионалните организации, резултат на времето след преврата от 19 май, да дам известни теоретични тълкувания, за да се види по силата на какво и защо в България ние прибягваме към професионално организиране — една новост, твърде различна от професионалното организиране във всички държави в Европа, специално в Италия и Германия.

Не е нужно да се връщам върху мотивите за създаването на професионалното организиране, което се осмисля, както казах, с поставения на разглеждане законопроект за стопанските камари. Все пак нека да ви напомня с няколко думи картината на професионалното организиране, за да можем да извадим правилни заключения, когато чрез законопроекта г-н министър-председателят иска да изчерпим от професионалните организации стопанската и социалната мисъл и да я поднесем в полза на политическото ръководство на държавата.

Г-да народни представители! Всеки гражданин е професионалист. Всеки гражданин упражнява професия, т. е. дейност, чрез която твори блага за себе си и за държавата. Чрез професионалната дейност, чрез стопанската проява гражданин на държавата творят материално благосъстояние, като са проводници на факторите на производството, които, както ви е известно, по доктрината са земята, капиталът, трудът и умът. Всеки гражданин, представител на тези фактори на производството, е професионалист. Той, творейки благата на държавата чрез тези фактори на производството, досега беше технически проводник, твореще, създаваше технически блага, но стопанско ръководство нямаше. Мисъл стопанска и социална да изходи от тези материални стожери, за да бъде тя полезна на политическото ръководство, нямаше. Всеки гражданин оставаше индивидуалист в своята организация, себично обособен или, най-много, обособен в частен синдикат, за да защитава своите професионални интереси. Държавата пожела, в името на новата епоха, тези материални стожери от техници да ги направи творци, дейци на мисълта, да изझे тяхната дейност в частния синдикат, в тяхната чисто професионална организация и да ги направи помощници, органи на държавата, да направи така наречения от доктрината държавен синдикализъм.

Водим от тези съображения, законодателят пожела, чрез закона за професионалните организации, всичките граждани на държавата да включи в професионалните организации, обособени в шест съюза, съобразно с факторите на производството, чрез които се творят благата на държавата. Тия 6 професионални съюза са: на търговците, на земеделците, на работниците в индустрията, на занаятчиите и на служителите в кредита и застраховането. Тия професионални съюзи се оглавиха от Дирекцията на професиите. Дирекцията на професиите бди за техническото устройство на професионалното организиране в България. Професионалните организации у нас преживяха своя период на организиране в своите съюзи, за да дойде днешният момент, когато чрез законопроекта за стопанските камари да изземем стопанската и социалната мисъл от професионалните съюзи и да я внесем в учредяващите се стопански институти, областните стопански камари и във Върховната стопанска камара, където професионалните организации ще излъчат от своите среди спечите и най-добрите носители на стопанската мисъл, които, събрани в един малък колективитет, да представляват стопанската и социалната мисъл, която бушува в техните среди, която интересува материалното творчество на държавата, която интересува политическото ръководство на държавата.

Мисълта следователно на законопроекта е да изझे от организациите професионални съюзи при Дирекцията на професиите по един, двама, трима специ на станството, да ги обособи в стопански камари, където да обсъждат, да разглеждат всяка стопанска мисъл, която е интересна за бъдещето на България. Там стопанската мисъл ще бъде школувана. Стопанската мисъл ще бъде иззета от цяла България, ще бъде съсредоточена като в фокус в областните стопански камари, където всяка дошла стопанска и социална мисъл от целокупна България, чрез представителите на 6-те съюза, ще бъде обсъдена и обработена в формата на препоръка или мнение, което ще се представи в доклад до министър-председателя. Последният, имайки по такъв начин цялостната стопанска мисъл на държавата в Министерския съвет, ще обсъди дали е полезно държавнически и политично тая стопанска препоръка да добие вече формата на закон, за да я отнесе в политическия институт, Народното събрание, което, от гледище политично и държавно, да я оцени и утвърди в закон.

Следователно, г-да народни представители, стопанските камари, които се учредяват с настоящия законопроект, нямат изпълнителна функция, нямат решаваща функция, а имат само съветателна функция, функция, бих казал, на лаборатория, на работилница, в която ще се прецеждат, проучват, преглеждат и проверяват всичките пожелания, стопански и социални, които е полезно държавата да облекчи в формата на закон и които най-вярно се носят от носителите на професионалните организации, защото те са материалните стожери на държавата.

Институцията на стопанските камари следователно не е политическа, не е решаваща, решаваща, а е само съветателна. Политическата, не е, ръководящата дейност има изпълнителната власт, която ще сезира Народното събрание като политически институт, за да оформи стопанската препоръка в формата на закон.

Ето, г-да народни представители, само с няколко думи общата характеристика, която сметох за полезно да ви дам върху идейния образ на стопанските камари.

Как практически чрез законопроекта се очертава съставът и устройството на стопанските камари?

Във всяка административна област на държавата се учредява по една стопанска камара. С забележка към чл. 1 на законопроекта се

казва, че две съседни области могат да имат една стопанска камара. Стопанската камара се оглавява от председател, главен секретар и 6 подпредседатели, представители на професионалните съюзи. Това е бюрото на всяка стопанска камара в областта. Стопанската камара има общо събрание, което се състои от по петима представители на всички професионални съюзи в областта, посочени по избор от самите съюзи. Следователно принципът на назначаемостта тук е изключен. Оставен е принципът на изборността, за да може всеки съюз да представи своите по достоинство избрани кандидати от неговата среда. Наред с тези избрани професионалисти министър-председателят назначава по двама души от всеки професионален съюз с оглед те да съчетаят, така да се каже, интересите на държавата, която е един вид контрагент, страна. По такъв начин във всяка област ще има стопанска камара в състав от около 50-60 души, извлечени от професионалните среди, едни по избор и едни назначени от министър-председателя, които се събират редовно два пъти в годината и обсъждат всяко основа, което от гледище стопанско и социално е интересно за областта. Всеки стопански или социален въпрос, който бушува в областта, всяка възможна стопанска инициатива, която ще се породи, ще бъде обект на състезание и на разискване там. И когато стопанските и социалните въпроси не разглеждат и обсъждат от общите събрания, ще се състави протокол за разискванията, без да се вземат решения, защото, казах, стопанските камари нямат за задача да решават въпросите, а само да се съвещават около тях и да дават мнение. Председателят на стопанската камара протоколира дебатите и изпраща протокола във Върховната стопанска камара, където председателят на Върховната стопанска камара от протоколите на всички областни стопански камари изработва своя цялостен доклад върху стопанските въпроси, повдигнати в областните стопански камари, докладва ги на министър-председателя, който пък ги внася за разглеждане в Министерския съвет, а оттам и в Народното събрание.

Ето контурите, конструкцията на стопанската камара. В нея участвуват представители на професионалните съюзи. В знак на почит към земята и на многобройността на тия, които чрез потта си ровят земята, за да дадат блага, дадено е предимство на земеделския професионален съюз да бъде представен той в областната стопанска камара с по един представител от всяка административна област, като на другите професионални съюзи е дадена възможност да бъдат представени от по 5 души професионалисти от областта. В това съчетание на представители не е важно кой е в болшинство, г-да народни представители, защото там въпросите няма да се решават чрез болшинство, за да се каже, че земеделската професия, поради това, че е в болшинство, винаги ще решава въпросите в нейна полза. Въпросите там няма да се решават. Там само ще се съвещават и ще се дават мнения, които ще се протоколират, за да може политическото ръководство да знае как да се отправяват и как да се поставят стопанските въпроси в държавата.

Но, г-да народни представители, няма съмнение, най-важното в случая, което интересува всеки български гражданин и специално нас, народните представители, които ще обсъждат този законопроект, за да го направим закон, е, като видим контурите на стопанските камари, да разберем какво в същност в тях ще се дебатират, кои въпроси ще се сложат, как ще се сложат и защо въобще е нужно да се изграждат стопанските камари като стопански институти на държавата.

Оттук е и полезно да се знае какви задачи законопроекта дава на стопанските камари, за да ги обсъждат и да се занимават с тях.

На първо място, г-да народни представители, стопанските камари са трибуна, бих казал аз, за задължително изказване по стопански и социални въпроси — не за свободно изказване по тези въпроси, защото само даден професионален съюз, институция, група или гражданин могат да се изказват свободно. Тук обаче се подчертава задължителното изказване по даден стопански въпрос, за да се знае всяка професия в държавата как мисли, какво мисли по даден стопански или социален въпрос. Това не е интересно само за дадена професия или за отделния гражданин, то е интересно преди всичко за Министерския съвет, който ще направлява по-нататък тяхната стопанска мисъл, за да я одухотвори в форма на закон, който да бъде полезен за държавата. Следователно единият ще кажат трибуна професионалистите за даден въпрос, който се слага за обсъждане.

На второ място в законопроекта ще намерите, че е поставена задачата да се свърже и обедини стопанската мисъл на всички професии в България. Вие знаете и аз ви казах, че благата се творят от няколко фактори на производството, че представителите на тия фактори на производството са земеделци, търговци, работници, занаятчии и др. — 6 категории професии. Обаче тук трябва да бъдат навлечени и свободните професии: адвокати, съдии, лекари, художници, които по една недогледност още не са оформени като професионална категория, но които, по моето мнение, не трябва да се закъснее да бъдат оформени в професионална категория и да влязат и те в професионалното организиране на държавата. Това са тия наречените автономни работници, носители на интелекта, на ума, които, наред с творците на благата чрез земята, капитала и труда, трябва да бъдат поставени в общата професионална организация на държавата, за да може по такъв начин държавата цялостно да бъде професионално организирана.

Значи, там, в камарата, ще се свърже стопанската мисъл на всичките тия представители на разните фактори на производството: земеделци, индустриалци, работници, занаятчии и търговци. Всичките, влезли заедно в една среда, ще дават мнения по сложените въпроси, ще ги обсъждат и ще намират, така да се каже, равнодействието, ще намират примирението. Тук е и най-великата за-

дача, която е възложена на стопанските камари: да намерят стопанския мир, да намерят стопанската хармония, социалното примирение, обществената солидарност между всички онези, които творят блага, които досега бяха разхвърляни, разпарцелени в отделни институти, в отделни съюзи, в отделни професии. Там, в стопанските камари, и търговци, и индустриалци, и работодатели, и работници ще се срещнат очи с очи, за да обсъдят даден въпрос всеки от свое гледище, да се опознаят, да видят и да разберат по кой път трябва да бъде разрешен, о оглед запазване общите интереси, даден въпрос, който ще бъде сложен на разглеждане.

Наред с това на стопанските камари е възложена функцията да препоръчват всяка стопанска или социална мисъл, която е полезно да бъде проведена от Министерския съвет, респективно Народното събрание, за доброто на България. Всичко онова, което под формата на индивидуална препоръка оттука или оттам, като стопанска или социална мисъл, се даде, отива в стопанската камара; тя обсъжда тази стопанска или социална мисъл и в формата на препоръка я препраща по-горе, за да я има пред вид политическото ръководство на държавата. Няма да бъде както е било досега: спорядично или случайно на даден чиновник, началник или даже министър му хрумне една стопанска мисъл и той я препрати до Министерския съвет и Народното събрание, без да е долъжен стопанският усет, държавният усет дали тази мисъл е действително мисъл на държавата в лицето на цялата нейна професионална, стопанска организираност.

По-нататък следват задачите на стопанските камари да подпомагат управлението при приложението на всички негови стопански мероприятия. След като дадена стопанска инициатива е вече оформена в закон, минал през политическия институт — Народното събрание — стопанските камари имат задачата да проведат изпълнението на този закон, да го направят дело, път и кръв, а не той да остане висещ без никакви последици, без никакво нагаждане към нашата материална действителност.

Стопанските камари имат и задачата да осветляват министър-председателя за отражението на всички въпроси от материален и социален характер, които се повдигат в държавата, да ги обсъждат от тяхно гледище и да му ги препращат, за да бъде той осветлен правилно от надлежните компетентни институти, а не както ставаше досега — всеки по свой начин да критикува дадена стопанска инициатива, без тя да може да стигне до края, за да се получи резултат. Сега, вие имате една институция, която надлежно, своевременно и всеки път с усет ще постави даден въпрос, ще прецени критиката и ще я донесе до знанието на министър-председателя, за да може той, от гледище вече политическо, държавно, да коригира или измени дадена стопанска инициатива, която по една или друга причина не е дала резултат за държавата.

Друга съществена задача на стопанските камари, специално на Върховната стопанска камара. Всеки интересен законопроект, който, било по препоръка на камарата, било по инициатива на Министерския съвет или по частна законодателна инициатива на народен представител би трягнал да стане стопански закон, няма да дойде да бъде оформен в Народното събрание като закон преди да бъде чуто мнението на Върховната стопанска камара като специален стопански институт, преди тя да се произнесе върху полезността и навременността на дадената стопанска инициатива, която цели законопроектът. Това е една от най-хубавите функции на Върховната стопанска камара, за да може действително всяка инициатива да бъде проучена и по нея да бъде взет съветът на стопанската камара.

Никола Василев: Текстът на законопроекта не е такъв.

Стоян Никифоров: Така е, г-н Василев, само че не е казано „задължително“.

Никола Василев: Казано е „по-важните законопроекти“.

Стоян Никифоров: Това безспорно е един желан резултат.

Ето, г-да народни представители, без да влизам в подробности — защото законопроектът изброява точно задачите на стопанските камари — аз ви очертах същността и задачите на този нов институт, който управлението учредява. И трябва дебело и категорично да подчертая, че стопанските камари не са политически институт, че стопанските камари не са изпълнителни органи, те не решават, а само дават мнение с най-голяма компетентност по известен въпрос, който е поставен и който интересува цялостно България, за да го препратят на министър-председателя, който вече от свое гледище, заговорят с него, знаейки как мисли цялостно държавата, от съображения политически или държавни, може да пожелае да го внесе в Народното събрание, за да стане той закон.

От факта, че стопанските камари нямат изпълнителна функция, че те нямат политически задължения или права, че не представляват никакъв партийен институт, а представляват стопански организирания държава, веднага трябва да извадите заключение против тази ерес, която някъде се проповядва особено упорито: че г-н министър-председателят, респективно управлението, с законопроекта за стопанските камари цели да създаде втори Парламент, стопански, и да измести Народното събрание — една ерес, която, аз подчертах, не заслужава внимание поради недостойнството, с което...

Таско Стойков: Народното събрание да не стане регистратор.

Стоян Никифоров: Ще стане регистратор?

Таско Стойков: Да.

Стоян Никифоров: Г-н Стойков! Ако действително от всичко това, което казах, сте разбрали, че Народното събрание ще стане регистратор, не е полезно повече да приказваме, защото ние никога няма да се разберем. Никой не ви казва, че даден законопроект, в форма на стопанска или социална мисъл, излиза от държавата чрез стопанските камари и дадена на министър-председателя, ще бъде внесена непременно вие да я гласувате, да бъдете регистратори на тази стопанска мисъл. Някъде няма това в законопроекта.

Също така възбуждението, че стопанските камари, които ние сега създаваме, няма да могат да бъдат оформени бързо, резултатно, за да могат в даден момент бързо да дадат дейност, е, по моя преценка, несъстоятелна. Ние няма да направим грешката, която направиха нашите управници в миналото. След като учредиха търговско-индустриалните камари в 1894 г., едва в 1924 г., 30 години по-късно, за пръв път камарите дадоха дейност. След 30 години импас!

Александър Цанков: Това не е истина.

Стоян Никифоров: Съвършено вярно е, г-н Цанков. Аз Ви моля да проверите въпроса в дневниците. — И земеделските камари, учредени в 1912 г., едва преди четири години, по силата на нещата, добиха живот. Не искам да обвинявам камарите. Аз искам да кажа, че ние трябва да се поучим от тая грешка на нашите управници в миналото. И понеже времето иска бързото, динамичното устройство на нашата държава стопански, ние няма да закъснеем нито с три години, нито дадем с три месеца, за да видим новите институции изградени и иззели функциите на търговско-индустриалните камари и на земеделските камари върху себе си, разширени, оглавени с текста на закона, за да се види цялостната стопанска проява на тези нови стопански камари.

Но, г-да народни представители, защо не трябва да оставим търговско-индустриалните камари да съществуват? Не само поради това, че те се избираха в либерално-демократическо време все едни и същи за всички времена — но и защото принципно, идейно, г-да народни представители, те не са с идеологията на новата държава; не само затуй, че те са лишени вече от свежест поради тяхното дълго съществуване, но и поради съображения, че не изхождат от професионалните среди на държавата, а се избират от свои собствени, свободни среди — нещо, което не може да бъде позволено в новата държава.

Г-да народни представители, четете всички изложения по които и да е повод на търговско-индустриалните камари и вие ще видите, че те още оперират с понятието на либералната държава, че капиталът е единствен фактор на производството. Те отричат труда като фактор на производството. Търговско-индустриалните камари смятат, че е несъвместима една обща професионална дейност с работниците, защото считат, че работникът не е професионалист, а е само консуматор. Най-сетне представителите на търговско-индустриалните камари — аз си позволявам тая волност, като изключвам уважания г-н Вешков, председател на Русенската търговско-индустриална камара — и днес още в техните писмени изложения по повод законопроекта не правят разлика между съсловие и професия; вместо думата професия, те употребяват терминът съсловие, което е забранено, от нашата конституция, защото в България няма съловия; те не правят разлика между народ, нация и държава, не правят разлика между корпоратизъм и професионализъм. Не можем хора с тия понятия на миналото, на либералната епоха, да ги оставим да оглавяват стопанския живот на национална България.

Аз адмиравам дейността им за времето и се прекланям пред тяхната дейност от 1924 г. насам, въпреки че съм длъжен да подчертая, че от няколко години насам те не са в контакт с респективния министър на търговията, за да могат да му внушат ония стопански препоръки, които са полезни от стопанско гледище за държавата, които препоръки те, като стопански институти, можеха най-добре да дадат, представлявайки стопанска България, цялата общност. И когато ставаше въпрос за запасаване с първични материали на държавата, за запасаване с памук, за определяне на цените, за производството и пр., търговско-индустриалните камари пишеха само своите изложения, обаче контактът между Министерството на търговията и тях беше скъсан.

Тодор Кожухаров: Не сте ги търсили.

Стоян Никифоров: Може грешката да е на друго място, г-н Кожухаров. Аз правя само констатация. Но полезно е, и беше полезно, търговско-индустриалните камари в тия дни на запасаване, на определяне цени, на продоволствие частно или държавно, тези големи стопански въпроси да ги обсъждат за себе си и да излязат да се наложат по тия въпроси, ако е нужно и с по-висок тон. Не е въпрос за търсим грешки. Аз подчертавам, правя констатация, че търговско-индустриалната камара е институт, който поради своята вътрешна организация, поради своята психическа организация и непригодност, е изживял своите дни като стопански институт на нова България.

Г-да народни представители! Нека да кажа няколко думи и за земеделските камари, защото и оттам също иде опозицията. „Защо — казват представителите на земеделските камари — вие не оставите земеделските камари да съществуват отделно като камари на земеделската професия, а другите камари си правят с когото щете? Земята е главният фактор на земеделското производство. Земеделският стопански доминира с труда си, облива себе си с пот, за да създаде стопански мощна държава. Оставете му тая институция, да бъде тя гордост за него.“

Прекрасни теоретични, патетични изявления, но без резултат и без достойнство. Защо вие, г-да представители на земеделските ка-

мари, искате да останете в този си състав, когато не изхождате от земеделската професия, не изхождате от Общия съюз на земеделските стопани, които са на друга теза, на друга страна, които са на противно мнение? Всички задруги в България бяха питани: искате ли, г-да земеделски стопани от задругите, стопанските камари или искате сегашните земеделски камари? Отговорът беше решително положителен за новите стопански камари; земеделските камари са чужди на психиката на нашия народ. (Някои народни представители ръкоплескат)

Никола Василев: Това е вярно.

Стоян Никифоров: Ами, първо, вие, г-да от земеделските камари, не се избирате от професионалните съюзи. Второ, вие вършите дейност, която — позволете ми да кажа — е едно абсолютно дублиране на дейността на Министерството на земеделието. Не е мъчно и трудно да се убедим в това. Аз имам пред себе си програмата на земеделските камари и въпросите, с които те се занимават. Няма да ви ги чета, за да не ви обременявам, г-да народни представители, но тези въпроси, всички до един, са функции на дирекциите на Министерството на земеделието. Защо е нужно вие, земеделските камари, да дублирате дейността на Министерството на земеделието? Отчасти търговско-индустриалните камари проявяваха свой самостоятелен живот с откриването на професионални училища и пр. и пр., а вие с какво се занимавате? С изследване на машини, с изследване на семена, с изследване на пазари. Ами защо са тия дирекции в Министерството на земеделието тогава, когато вие по свой почин — и защо и как неизвестно — ще отидете да дублирате една функция на Министерството на земеделието, без да могат да си обяснят нашите граждани това?

Най-сетне, когато 750.000 земеделски стопани, организирани в земеделските задруги, в Общия съюз на земеделците — вашите земеделци, които вие представлявате в земеделските камари — ви казват: „Не щем земеделски камари, искаме стопански камари“, не чувствувате ли вие, че е действително недостойно за земеделската професия да пледирате щото земеделските камари да останат?

Или може би вие вършите друга дейност, чужда на управляващите среди, чужда на насоките на Министерството на земеделието, както — позволявам си да го кажа открито, носейки всичката отговорност за добросъвестност — Плевенската земеделска камара внушава въпроса за кохозното — в скоби: кооперативно — обработване на земята в България?

Г-да народни представители! Аз си позволих завчера да изнеса този въпрос в една статия във вестник „Зора“ и няма да го развивам сега тук, защото той е отделен от въпроса, който сега ни занимава, но надявам се, че орасторите след мене ще имат случай да кажат няколко приказки за тая зловеща идея, която, мимо управляващата власт, мимо Министерството на земеделието, все осмелява да насажда в България кохозната собственост.

Обаждат се: Болшеви́зм! (Ръкоплескания)

Велизар Багаров: Така е.

Стоян Никифоров: Г-да народни представители! Друго едно възражение, което ни се прави и което е полезно да обсъдим, е: защо вие, когато имате професионалните организации — шестте съюза — не ги оглавите с едно ръководство горе в формата на един професионален стопански съвет и не оставите този професионален федеративен съвет при Дирекцията на професиите, той да провежда вашата стопанска и социална политика, а закривате търговско-индустриалните и земеделските камари?

Г-да! Да се пледира, че е полезно професионалните организации да бъдат оглавени от един професионален съвет, който да промишлява върху стопанските и социалните задачи, поставени сега на стопанските камари, или върху тези, които бяха поставени на търговско-индустриалните камари и на земеделските камари, е абсолютно погрешно. То е да не се разбира какво значи професионално и какво значи стопанско организиране. Шестте професионални съюзи са оглавени от своята Дирекция на професиите. Те си имат своята организация. Тази професионална организация има и чисто организационни, технически задачи, но има и стопански задачи. Професионалните организации, оглавени от Дирекцията на професиите, ще разрешават всичките организационни и технически задачи, а стопанските и социалните функции на професионалните организации ще бъдат изпълнявани от стопанските камари. Това са две неща, които трябва да се разделят и да се различат, за да не се смесват понятията и за да не се чудят тия, които казват, че е по-полезно и икономично, и без да пипаме сегашното съществуващото, да оглавим професионалните организации с един съвет при Дирекцията на професиите.

Г-да народни представители! Полезно е да ви дам с няколко думи задачите на професионалните организации, за да ги разчленим вие на стопански и организационно-технически и за да си обясните най-добре, защо е невъзможно онова, което се иска от сторонниците на професионалната федерация.

Вие имате най-напред задачата на професионалните организации, утвърдена в закона за професионалното организиране, утвърдена и във всички теоретични ръководства по повод писаното в този закон: да дават стопанската и социалната мисъл на държавата. Това е една чисто стопанска задача. Те имат за задача да дават стопански инициативи на държавата — също стопанска задача. Чрез тях, професионалните организации, държавата вмешателствува в стопанския и социалния живот, като извежда тяхното становище, мнение и пр. — също чисто стопанска задача. Те обаче имат и една организационно-конструктивна техническа задача — да се дисциплинуват, да се школуват професионално — и тя не може да бъде обект на стопанската камара. Те живеят в единение, за да създават между себе си заедно

другарство, общност, разбиране, за да представляват общо стопански България — организационна задача, която не може да бъде обект на стопанските камари, а само на Дирекцията на професиите. Най-сетне, те бяха повикани да заместят частния синдикализъм и да го направят държавен, за да могат да защитават не само своите себични, чисто професионални интереси, а и тия на държавата, защото са част от нея. Държавата не е техен противник, за да искат да могат и да просвят от нея. Те трябва да й способствуват да се развива, защото, развивайки нея, те развиват себе си — чисто организационно-техническа задача.

И ето тук разграничението: на първо място, технически и организационни задачи, обект на Дирекцията на професиите, която във всички нейни подразделения ще ги дисциплинира и школува, за да станат те една действително организационно-стопанска сила на държавата, и, на второ място, до Дирекцията на професиите — стопанската камара, която ще извежда от тях стопанската мисъл, за да я кондензира и предава по принадлежност на политическото ръководство на държавата. Това са ясно очертани задачи, които трябва веднага да се разберат, за да няма защо ние да се суетим и да се питаме: защо, как и пр.

И най-после, г-да народни представители, някои правят още едно идейно, принципно възражение. Защо, казват, вие, по свой почин, по свой терз изграждате стопанската организация на държавата, когато виждате в Италия изградена стопанската организация чрез корпоративното устройство на Италия, когато виждате в Германия изградена стопанската организация чрез Трудовия фронт на д-р Лайп? Вземете хора учени, опитни, компетентни — ще ви дадат материал готова. Приспособете я към България. Няма защо да се суетите и да правите разни измишльотини на стопански камари и пр.

Това е една порочна в основата си теза. Тия, които правят тези препоръки, които ни карат да копираме стопанското организиране на Германия и Италия и да го насадим у нас, не са, както казах по-рано, прозрели да видят новото и да видят белезите на това ново, което има и там, и тук — у нас. Та, г-да, народни представители, корпоративното организиране в Италия е свършено друго нещо от нашето професионално организиране. Там корпорацията е организационен институт в конституцията, в организма на държавата. У нас професионалното организиране не е нито политически институт, нито партиен институт, нито управленчески институт. Професионалното организиране е политика на правителството, за да може то да съчетае стопанската мощ в един институции, които държавата да наблюдава, организира и дисциплинира и да ги има като свои органи — разлика грамадна между корпоративното и професионалното организиране.

Организацията на Трудовия фронт в Германия е свършено друга. Тя обхваща само интересите, задачите, положението, безработицата, надницата, работата и пр. и пр. само на работническата професия в Германия. Трудовият фронт в Германия е политическа организация, която е включена в Хитлеровата организация — свършено различно от това професионално организиране, което имаме ние в България. Защо искат да копираме това, което нито е пригодно, нито е полезно с оглед на нашия бит и традиции? Ние творим наше дело, типично, родово, отговарящо на бита и традициите на България.

Някога, г-да народни представители, колкото един закон беше по-космополитичен, колкото обхващаше по-широки области, понятието, време и т. н., толкова беше по-добър. Това беше в либералното време. Сега обаче колкото един закон е по-себичен, по-типичен, по-родов, по-наш, по-национален, толкова е по-добър той, толкова по-добре отговаря на нашите условия. Ето, нашият закон за професионалното организиране — както и законопроектът за стопанските камари — е наш, себичен, родов, защото отговаря на нашите традиции и бит и не нарушава никое от постановленията на нашата конституция.

Мъчно ли е да се разберат тия работи? Желателно е само да се прозрее, да се види, да се разбере, че действително се твори ново и че за това ново трябва действително героични средства. Няма нужда, както казах, да проливаме кръв, но има нужда от героични средства, воля и енергия, защото, г-да, Везувий не се гаси с помпите на Захарчук. Революционна епоха се създава с енергия, с воля, с желание действително да твориш и утвърдиш нещо, отговарящо на времето и условията, и да поемеш отговорността за това, което твориш.

Но как, казват критиците, в тази воденица ще мелят брашно заедно и търговци, и индустриалци, и работници, и занаятчии, как ще се съчетаят те вътре, как ще се разберат и какво в края на краищата ще излезе от този конгломерат стопански и професионален? Недоумяват.

Г-да народни представители! Точно тук е голямата задача на времето. Съберем всички стожери на богатата в една среда, да си поставят задачите, постави им задачите и всеки от гледище на своята професия нека види и разбере как другият професионалист мисли и се нагажда. Не е важно, че работникът не разбира нищо от външна търговия, от банкерство, от капитал и пр. и пр. Там, във вашата среда, той все ще научи нещо от вашите приятели. Но, г-да, индустриалци, вие разбирате ли нещо от труд, от безработица, от лишения, от глад, от мизерия? Там вие ще видите работника, ще го почувствувате и заедно ще споделите участта му. И работникът ще го види, че не е така лесно да се намира кредит, да се строят фабрики, да се работи, че това е действително голяма и мъчна работа. Но и индустриалецът ще види, че не е лесно да гладуваш или да живееш с една минимална надница, която не стига за нищо, нито е лесно да стоиш в безработица и да не знаеш семейството ти утре как ще остане.

Ето къде е задачата на общата школовка. Там, в тази воденица, ето къде да мелят брашното, за да бъде то добротворствено. Там да

видят те образа на стопанска България, заедно всички да го погледнат и да се погрижат за неговото здраве и за неговото бъдеще.

Г-да народни представители! С това завърших моите бележки по принципните възражения, които се правят по законопроекта. Само още няколко думи ще кажа по възраженията, които се правят по съществото на законопроекта, защото те могат да бъдат полезни за г-да народните представители, когато евентуално в комисията или пък тук ще се повдигнат въпросите по съществото на законопроекта.

Казват: защо учредявате вие стопански камари, т. е. камари, имащи за район административната област? Защо вие не запазите районизирането на досегашните търговско-индустриални камари, стопанските ви камари да бъдат камари на досегашните стопански райони? Г-да народни представители! И тук не се желае да се види, че стопанското и индустриалното, главно, положение на България е променено в редицата години, които ние живеем напоследък. Но не е въпросът само там. Да се попитаме ние например защо Габрово и Плевен, първостепенни индустриални центрове, трябва да бъдат подчинени на Русенската търговско-индустриална камара? Не е ли по-полезно да си бъдат, вместо в Русе — в Плевен или Габрово?

Не е въпросът само там, за да се види и разбере, че условията за стопанското организиране и приспособяване на България с оглед на последното време, което живеем, са се коренно променили в сравнение с ония, при които беше станало районизирането някога в 1924 г. Въпросът е и друг — политическо-държавен — за да се устроят стопанските камари не по райони, а в административните области. Защото, г-да народни представители, наред с целта, която законопроектът има — да даде стопанска мощ, дейност на дадена стопанска камара в административната област — той преследва и опознаването, политическо и държавно, така да се каже, без да се придава партийност или политика на тези организации, да си бъдат те заедно там административно и стопански, граждански в своята област, оглавени със своята стопанска камара, както са оглавени със своята областна дирекция. Това е държавно-политически въпрос, който безспорно е много по-полезно така да бъде разрешен, отколкото по райони.

На второ място, по съществото на законопроекта се правят възражения и се казва: извадете земеделските камари от стопанските камари, да останат другите там. Аз говорих вече по този въпрос принципино и няма да се повтарям. Това е теза без достойнство.

На трето място, пак по съществото на законопроекта, се правят възражения: образувайте стопанските камари, но не включвайте работниците вътре, защото те не са фактор на производството, те не са стопански дейтели, те са само консуматори — въпрос, на който аз тоже отговорих, поясних го и мисля, че не е полезно да се връщам, за да отрека и тая теза и да установя, че е абсолютно необходимо работници и занаятчии да влязат в стопанските камари и там, в съчетание с всичките професии, да творят и да решават стопанските съдбини на България.

Заключавам, г-да народни представители — защото уважаемият г-н председател ме предупреди да свърша — с мисълта: ние творим, както казах и в своя пролог, едно от най-свършените дела, които охарактеризирват времето, епохата и режима. Чрез стопанските камари ние изграждаме най-здравата, най-опорната точка, върху която държавата стопански ще се опре, за да промишлява правилно и резултатно. Ние творим дело, което е действително епохално и което ще даде своите преобразования в най-близко време, затуй защото наистина чрез тия стопански камари управляващата власт ще долови истинския стопански и социален пулс на държавата и съобразно с него ще нагажда рецептата за лекуване на държавния организъм.

Г-да народни представители! Два пъти са нужни на България, по които тя трябва да върви с оглед на епохата и времето. Първият път — на политическото единение на държавата, чрез изграждане на политическа народа общност, държавата да стане политически единна, едноидейна. За това ще спомогнат идеологията, управляващата власт и Народното събрание.

Вторият път е: държавата да образува от себе си една народна професионално-стопанска общност, без класи и съсловия, за да промишлява и решава стопанските въпроси. За това ще помогнат стопанските организации.

Ето тия два пъти ние сме налучкали. Чрез управлението ние вървим по тях. Нека се надяваме, че действително тия пътища са най-трезво очертани. Нека дадем всичката си подкрепа за следването на тия пътища, и да вярваме, че, следвайки тази политика на политическо и на стопанско единение, ние ще видим действително изграден образа на държавата в нейната най-възвишена форма — стопанска, политическа и национална. (Продължителни ръкоплескания)

Председател Христо Калфов: Има думата народният представител г-н Петко Кършев.

Петко Кършев: (От трибуната) Г-да народни представители! Колкото едно понятие е по-широко, толкова е то по-слабо откъм съдържание. Не претендирам да съм доктринер, нито идеолог от миналото, когато се утвърди безпартийният режим на новата, бих казал, национално мощна и социално справедлива държава, но съм бил един от най-скромните нейни функционери. Нескромно казано, но като делови човек, като човек на стопанската и на професионалната мисъл, ще кажа, че тук се изнасят нови понятия с законопроекта, които се объркаха и настъпи една астрална мъглявост. Поради това се налага да се оточият понятията, да се осмислят, да се внесе едно прецизно съдържание в тях, още повече че живеем в епохата на ревизионизма. Ние ще трябва наистина да преоценим много ценности.

Като професионалист твърдя, че професионалното организиране е едно мощно социализувано, и то организирано, средство за държавни цели. Няма да правя голяма историческа разходка в миналото, няма да правя преглед на свободния синдикализъм или да говоря за правата на човека или на гражданина от времето на френската революция. Обаче светът беше тогава зaleyт от един свободен синдикализъм, въздигайки в култ свободата на личността. Така настъпи епохата на либерализма. Ние знаем, че тоя либерализъм беше антипод и противоядие на феодализма. Но по-късно обществата сами, по-право, сродните по професия личности, побързаха да се организират, мимо закона, и тогава изпъкна професионалното сдружение, безспорно с политически цели, за овладяване на властта чрез тий наречения свободен синдикализъм. И когато бе пренесен и у нас свободният синдикализъм, когато имаме 18 съюза и тяхната организация — Съюза на съюзите — те по начало сметнаха, че държавата е техен враг и поведоха борба срещу нея. Но когато държавата въздигна в лозунг контролирания, ръководен и направляван синдикализъм, тя разреши борбата и продължава да разрешава борбата на професионалистите, но не против държавата, а чрез държавата. Строго диференцирани професионални интереси действително подбуждат всички стопански категории да се обособят, да се организират. И тогава дойде като етично и основното организационно начало, че компетентните ще възглавяват и ще се ръководят отговорно от компетентните. То значи: Петко Кършев, селският стопанин, ще отиде в своя бранш, в своята професия. Но той няма да допусне, адвокатът, лекарят, чуждият от другата професия да го възглавява и ръководи, защото оня няма компетентност да разбира неговите болки и нужди.

Значи, с туй етично начало дойдохме до положение наистина да организираме на една социална, на една трудова база всички ония, които действително имат, както каза преждеговорившият, еднаква професионална принадлежност, като приемаме по начало, че всички сме професионалисти. И аз съм такъв. Като професионалист аз отидох по линията на професията, по представителството на професионалните интереси, които са *par excellence* социални, като: по-смъртна помощ, лична пенсия, застраховки, мероприятията „Труд и радост“ и всичко онова, което може да охрани интересите ми, да охрани моя личен професионален интерес в задругите. И осмиснах по доверие като един от чедниците на Съюза на българските земеделци.

Имайки вече тая трудова и професионална принадлежност, проявих второто си качество като земеделски стопанин и кандидатствувах за член на Плевенската земеделска камара. По достойнство можах да отида, макар и нескромно казано, там, да бъда изтъкнат като член на една институция, която няма нищо общо с професионалните интереси, а има чисто стопански, производствени, икономически интереси.

И трябва да направя възражение, че земеделските камари са рожба на днешния режим. Те са еманация на днешния режим, след като организираме професионално селските стопани. В миналото никой не можеше да членува в земеделските камари без да е организиран професионално. Това е вярното. Всички те, които членуват там, са безусловно селски стопани, и то организирани, като изключим тримата от 33 души членове във всяка камара, които са околото и ухото на суверенната изпълнителна стопанска власт в лицето на министъра на земеделието, който желае да провежда контролата, въвн от административния персонал (агрономите), които се назначават от него. Но по-интересно е друго, г-да. Ще направя един тънък анализ, за да видите как се бъркат понятията. В устройствения закон за земеделските камари намираме един дефект — че не бяха представени по производствена линия, по стопанска компетенция именно производствените отрасли. Аз бях единственият, който казах, че тоя устройствен закон за земеделските камари не може да не обхване компетенцията, за да носи тя отговорност и действително да отрази колективната, областната стопанска компетентност, в административните граници, както се създадох, и по области земеделските камари.

Там имаме само една социална категория. В земеделските камари членуват 30 души, които са безусловно организиран селски стопани, и то: собственици, имотици, ония, които действително творят материалните блага. Те отговарят на първото условие — да са професионалисти. Но те дойдоха по три различни пътища: Едините отразиха социалната категория на организирания селски стопани. Това бяха 14-те души, безусловно професионалисти от Съюза на земеделските задруги, респективно неговите поделения. Другите 8 души бяха от организираната селска икономика — селската кооперация, не от оная, която се занимава само с раздаване на кредити, а от оная кооперация, която има производствени цели и задачи и непосредствено е свързана с земеделското производство. Другите 8 души, това бяха лица, които идат по административна стопанска линия, бих казал — от общинската администрация. Действително, когато се разрешаваха проблемата за общинското самоуправление, не можеше назначението кмет да бъде обграден само от специ по линията на назначението, само от държавни чиновници, защото винаги чиновникът стоеше в една условна и служебна зависимост и не всякога отправяше това, което се казва народен стопански суверенитет. И тогава по закон се прицелякоха към състава на земеделските камари в годишните им общи събрания и 8 души от общината, ония, които ще дойдат пак по пътя на избираемостта.

Но виждате, г-да, какво стана: Изглежда, че е вярно библийското или евангелско сказание: „Болезънъ зачатие, беззаконие роди ся“, в смисъл, че законът за организиране на професии има устройствени дефекти и затова навлязохме в един хаос от понятия. И действително мен се налага дълг, като дългогодишен председател на земеделската камара, който се е сблъскал с проблемата,

която постави животът, да кажа, че имах възможност в моята камара да привлека лица, селски стопани, обогатени с житейски и стопански опит. Когато те дойдат в пленума, те отразяват болките, нуждите и на производството. Първото ми задължение, като председател на един помощен институт, като съвещателно тяло на изпълнителната стопанска власт, беше да донеса, че, за да има социална и стопанска хармония, трябва да се премахне това, което фактически дражи, боде в петите на селския стопанин, и каква е болката. Имах случай, по повод закона за земеделския машинен инвентар, да кажа къде е болката на селския стопанин, от какво той куца.

Значи, компетентните, професионалисти и стопани, са в земеделските камари. Там имаме и агрономи, но те са само професионалисти наемници, без да са селски стопани. Грамадна е разликата между професионалното представителство и представителството на стопанските интереси на ония, които обуславят бита, живота, икономиката, а оттам като рефлекс — психиката им. Това са две съществено отличаваше се понятия.

Понеже ми се направи бележка да бъда кратък, аз ще говоря късо, конспективно, с явна мисъл и точен израз, за да не бъда отегчителен.

Но, г-да, каквото и да бъде управлението у нас, каквото и да бъде режимът, професионалното движение ще се усъвършенствува. Понеже се подхвърля упрект, че професионалните организации са адепти, сигурен и сериозен белег на една съвременна прикрита диктатура на управлението, ще кажа, че когато преди 3 години се подвизавах, дори в подчинение на г-н Никифоров, като районен инспектор по организиране на професиите — мога открито да заявя, че това единствено възбуждаше срещнах тогава от търновските нотабли, от тамошните интелектуалци, понеже Търново е един политически невралгичен пункт, което ще се почувствува много скоро. Те казваха: „Хубаво, но пазете се да не избие професионалното движение в диктатура, защото навсякъде, без да ви се прави упрек, макар да сте в рамките на един просветен абсолютизъм, не може да не дойдете до принципа на назначаемостта“. Аз съм възразявал и продължавам да възразявам, че професионалното организиране не е адепт на диктатурата, а смятам, че държавата е организация над всички тези професионални организации и че тя има всичките средства и възможности да подбере най-честното, най-компетентното и най-достойното и да го постави начело в управлението на тия професионални организации по пътя на назначаемостта.

Фактически какво значи степенуван избор? Листа, в която са посочени дадени лица — така повелява законът.

Трябва веднага да се прави съществена и голяма разлика между професионални и стопански интереси. Добре е най-напред да обмислим тия две понятия, да им дадем съдържание. По моя дълбока убеденост трябва да направя една резерва в различието на тия две понятия.

Тъй както законът за стопанските камари е изтърбушен в неговите по-раншни мотиви, аз отправям гореща благодарност към г-н вносителя, затуй защото сегашният законопроект имаше вече 6 редакции, а седмата редакция е съвсем нов един регенерат или, по-право, отиде точно в нашата позиция. Аз разбирам да се ликвидират земеделските и търговските камари по линията на фискализма, по линията на проявен саботаж, по линията на разточителството и по линията на каквото и да е. Ликвидирайте ги, но аз смятам, че по професионална линия ние ще трябва да създадем действително професионална не федерация, а камара. Нямам нищо против тоя законопроект — честно и почтено говоря — ако се заличат думите „стопански камари“ и станат стопански съвети. По текста и смисъла на законопроекта — по мотиви, по съдържание и по същество — стопанските камари, които аз нарекох стопански съвети, няма да имат никакви други права, освен правото да вземат решения, да дадат мнения. Това е тяхното право!

Атанас Цветков: Земеделските камари какви права имат?

Петко Кършев: Стопанските камари няма да имат никаква дискреционна власт. Недоумявам как е възможно, след като сме силна държава, след като силната държава е могъщ социален фактор, как може тя да абдикира от своето право? Правото на тая държава е да се намесва и да дирижира стопанския живот, а сега ние прехвърляме всички тия права на една нова институция, която по начало е конгломерат от юридически личности, и я правим публично-правна единица. Не съм юрист и гая в тая материя невежествено. Понеже тия институти нямат власт, направете ги съвети, това е логически издържано. Оскърбен съм от това, че земеделските камари са поставени на еднаква плоскост с търговско-индустриалните камари. Наистина търговско-индустриалните камари са рожба и архайчен остатък от демобилизационния режим, мирният на плесен, но, тъй или иначе, аз смятам, че търговско-индустриалните камари са допринесли твърде много. И аз пак ще трябва да благодаря на г-н министър-председателя, че признава, какво земеделските камари, макар и за 4-годишен живот, като рожба на новия режим, са допринесли нещо ценно и са помогнали за развоја на земеделското стопанство. Не е удобно на личността Петко Кършев, като председател на земеделска камара, да каже какво е направил; какво значи земеделска камара, като камера обскура, като лаборатория, в която се поставят на разрешение всички земеделски проблеми в тяхната острота и драстичност и да догоним една стопанска хармония, едно съчетание на интересите, при което да настъпи стопанското примирение.

Аз веднага поставям въпроса: какво представлява днес Съюзът на българските земеделци? Кого избрахте вие като членик там? Отражиха ли се в съюза всички социални категории на земеделците-стопани? Като говорите за надстройка на съюза, вертикална или

хоризонтална, знаете ли, че в управлението на Съюза на земеделските задруги има 22 души само едри земеделски стопани? Имате ли там представени дребните, средните, малоимотните и безземелните стопани, по линията на чисто социалните, професионални и стопански интереси? Един от тези въпроси е въпросът за пенсията на земеделците. Аз лично съм присъствувал в пленума на Съюза на задругите. До оня ден бях там. И понеже видях монтажа — а хората от Дирекцията на професиите са артисти на монтажите — не мога да си подложка главата на заколение и имах куража да напусна съюза и кажа, че не стоя за меснети, като си подадох оставката. Повдигнах въпрос, че там са само едри стопани. Например въпросът за пенсията трогва ли едрите стопани? — Не. Ами въпросът за цените на земеделските произведения? Интересът на едрите стопани е диаметрално противоположен на това, което искат дребните стопани.

Г-да! Всички проблеми следвало би да се уяснят. Аз казах, че ние имаме един организационен дефект в закона за професионалните организации. Той се състои в това, че би трябвало в Общия съюз на българските земеделци, по линията на чисто професионалното представителство — нека да бъде добре разбран — да бъдат представени трите съществени, типични селски стопанства у нас: дребното, средното, което представлява 65% от всички стопанства, и едрото. Но дотук не се свършва организационният процес за съюза. И аз съм за усъвършенстване на професионалното движение. В този момент си спомням думите на бившия министър на търговията, г-н Славчо Загорев, който казваше: „Вие искате от мене да организирам продоволствието! Ами че аз не разполагам с материалите, аз нямам организираните стопанства, не разполагам с богатствата, които трябва да разпределям! Аз съм като една лодка, която се намира всред развълнувано море.“ Следователно как ще свържете производството с разпределянето? Следвало би да изпълните закона, а той се провали, по липса на организация в производството и неговото представителство.

Към Общия съюз на българските земеделци ще трябва да се създадат и клоновите съюзи на: градинари, лозари, пчелари, тютюнопроизводители — на всички ония, които денонощно работят и творят стопански блага. А те къде са? Няма ги. Ако аз бях министър-председател (Веселост) — извинявам се за свободата на моя език — ще поставя следния въпрос на директора на професиите: вие, като ще правите опит със стопански камари в това отношение, защо не мобилизирахте стопанските компетенции в Съюза на задругите в един професионален съвет, който да ви даде указание на пример за цената на тютюна, за неговото производство или, да кажем, по проблема за българското житно зърно? Как би могло да се разпределят стопанските блага без да провеждаме принципите на Reichsnährstand'a на Betriebsgemeinschaft'a или на някаква корпоративна или друга система? Тях аз бих повикал по линията на вертикалното изграждане. Например мене ме интересуват 20-те милиона декара пшеница. Ще поставя задачата така: искам по 150 кг. производство на декар — трябва ми, значи, 3 милиарда килограма пшеница и 10% запаси, всичко 3.300.000.000 кг. Как бих постъпил? Вие какъв сте? Производител. Имате ли машина, имате ли тор, имате ли стопанската организация? И тогава ще поставя въпроса: елате тук вие, които ще произвеждате жито. Ще викам и събирачите на храните, мелничарите и занаятчиите и представителите на работниците и по тоя начин ще изградя вече една нова общност — система за производство, разпределяне и консумация на житното зърно, не под егидата на камшика и властта, а чрез интервенцията на държавата — ще ги впрегна на работа, в услуга на същата, в името на гражданския, социалния и стопански мир.

Това не става. Значи, има дефект в закона, макар да са предвидени никакви стопански секции.

Ето ви примери, за да уясня по-точно какво значи професионалист и какво значи стопанин. Адвокат по професия и адвокат без клиента. Има грамадна разлика между двамата. Пълноправен занаятчия безработен и занаятчия със стопанство; работник квалифициран без работа и работник на работа; агроном наемник без стопанство и агроном със стопанство. Ами политик без власт? (Веселост) Много ги имаме такива безпризорни, защото нямат власт. Когато получат власт, вече работата става друга! Иначе всички сме професионалисти, но професионалисти в името на контролирания синдикализъм — които само искат, искат и искат от държавата, а държавата иска от стопанина: дай, дай, дай производство! Къде е организиран българският стопанин? В името на какво ще го организирате в новите стопански камари!

Г-н Стоян Никифоров ни подхвърли тук: „Г-да, ние ще направим задължителното членуване като една система. Това е един голям въпрос.“ И прави сравнение: „Ами я вижте търговците, я вижте индустриалците — те са организирани стопанственици.“ А защо не са организирани, питам, напълно селските стопани и работниците? Едното се казва държавен синдикализъм, слабите икономически искат помощ от държавата, искат нейната социална закрила, искат какво ли не от нея, а другите, имотните, правят концерни, картели, т. е. изнудват и използват затрудненото положение на държавата! Как вие ще съберете тия две различни социални и стопански категории в едно? Как ще вкарате в една кошара и вълка, и агнето? Агнето има нужда да го пасеш, да го храниш, да стане овца, да я дош, да я стрижеш, а на вълка ще му избиваш зъбите, защото е хищник. Най-сетне това не е етично, не е и логично да ги вкарваш в една кошара. Нали бяхме за силната държава, която ще ги ре-спектира!

Аз поставям проблемата така: тук сега ще трябва да организираме професионални камари, но в утрешния ден животът непременно ще дойде да диференцира, да мобилизира, да отрази икономически и стопански сили и интереси по пътя пак на една организираност в

бъдат добре заплатени и когато забогатеят, като тия в Слатина, ще бранят с пушка в ръка по-достойно своята държава, отколкото всеки друг.

Г-н Никифоров в своята магистрална реч в защита на закона за професионалните организации, който закон е не само дефектен, но и не се изпълнява и за приложението му трябва да се търси отговорност, каза следното: „Аз моля, търговско-индустриалните камари да бъдат реорганизираны, да станат те не само стопански институти, каквито са сега, но да станат стопанско-професионални институти — ето, мъглявостта отук иде — като в тях ще вкарате и земеделците, и работниците. Оставете на търговско-индустриалните камари същите функции — с нищо няма да пострадат, или да се изменят техните ръководства, но пратете в тях по представителство и работници, и земеделци, и образувайте по една областна стопанско-професионална камара, която да замести сегашните търговско-индустриални камари. Така с общинските съвети, с представителството на професионалистите, с областните стопанско-професионални камари, които да заместят само по форма, но не и по съдържание, сегашните търговско-индустриални камари, вие ще имате най-идеалните организации. Оставете ги да станат и професионални и стопански. Това никога здравата логика няма да го приеме!

А вие, г-н Никифоров, понеже ме закачихте, аз съм длъжен да Ви кажа, че не само не трябва да се „махнат земеделските камари“, които според Вас били „непотребен лукс“, но, както виждате и от мотивите на законопроекта, по признанието на министър-председателя, те са се оказали полезни за нашия стопански живот. Г-н министър-председателят, види се, за да подслади живота ни в последния момент от нашето съществуване, в мотивите към законопроекта признава, че наистина земеделските камари, заедно с търговско-индустриалните камари, „са работили за изграждането и развитието на нашето народно стопанство, на което са оказали ценна помощ; че реформата, която се предлага с този законопроект, иде не за заличаващите им и тяхната помощ“ и т. н.

Г-н Никифоров след това казва в речта си: „Махнете земеделските камари — те са непотребен лукс“, и г-н Сирко Станчев му отговаря: „Много право.“ По-нататък продължава със следните думи: (Чете) „Земеделските камари ще ги пратите чрез професионалните организации в търговско-индустриалните камари. Там, заедно с работниците, които ще пратите при тях, с занаятчиите, с търговците и пр., ще промишляват заедно.“ „Махнете ги“ — казва той — „те няма нищо да дадат, и нищо не са дали, освен теории.“

Далоса, г-н Никифоров, далоса. Това е, което Ви дразни. По тоя въпрос, желая да се изясни и да завърши.

Насреща си аз виждам директора на земята и други функционери от Министерството на земеделието. Когато селските стопани в с. Слатина — най-революционното, най-колхозническото, според разбирането на г-н Никифоров, село — пожелаха да направят един производителен отдел към съществуващата там кредитна кооперация, аз им поставих въпроса: вместо да дойде бригадата да ви мери поединично вашите разпарцелирани малки притежания, а не стопанства, и вместо да поставят за разграничаването на всяка нива по 4 гранични знака, аз ще ви дам един трактор на изплащане с условие, ако вие оедрите вашите притежания до степен, да се получи поземлена площ, върху която може да се използва пълният капацитет на трактора. Г-н Никифоров нарича това оедряване колхоз. Нищо подобно, пълна заблуда! И когато доходна органите на Дирекцията на земята при Министерството на земеделието с задачата да измерят и бонитират тъй събраните земи, само за едно много бързо време стопаните намалиха 1.200-те отделни ниви на 47 блока, общо от по 400-500 декара единия блок — а най-куриозното бе, че на това меро, приятие се противопостави само един единствен инат българин, който дотогава е давал на изпоща земята си и който само след като получи срещу един свой декара три декара от най-хубавата земя, съгласи се да отстъпи нивата си в средата на един блок — ние получихме това оедряване. Така се намалиха производствените разходи, улесни се работата, закопахме граничните знаци на 30-40 см. под земята като ги засипвахме с пясък и чакъл, и казахме: ако някой след 2-3 години остане недоволен, като няма изгода, може всеки момент да напусне кооперативното стопанство. Земята на всеки един от нас е частна собственост свещена и неприкосновена. Това сме там ние направили, което не е колхоз. Мога да кажа, че в Слатина няма конспирации, няма ексцеси. И не само това стана в Слатина. Там хората поправиха покрива на църквата. Питайте г-н Казанлиев и той ще ви каже това.

Какви са фактите на живота? Какво казва уважаваното правителство в декларацията си от 12 април 1942 г.? (Чете) „Установеният безпартиен режим ще бъде доизграден съобразно повелите на времето, традициите и битовите особености.“ — Ръкоплекания на всички. В действителност ръководната мисъл е изразена в точка 18. (Чете) „Гражданско и национално възпитание на широките обществени среди чрез изграждане и ръководство на професионалните организации“ и т. н. Дайте да постигнем тая цел! Например Петко Кършев, в качеството си на народен представител, като стопанин не е защитник на стопанските и професионалните интереси от тази трибуна, а на върховните интереси на нацията. Дайте да направим професионалистите достойни за тази голяма идея, да станат носители на тая голяма идея. Защото аз мога да ви кажа, че се съмнявам в челниците, поставени в Дирекцията на професиите, че те са искрени експоненти, честни и предани на новия режим. Поставям въпроса: кога г-н Х от Дирекцията на професиите е бил последователен и верен на себе си: когато е влязал при погребението на един голям държавник знамето на партийността и се нахвърлял върху безпартийния режим, или сега, когато ходи с заголени колени по работническите станове?

Петър Савов: Кой е този приятел?

Петко Кършев: Не е важно. Има големи хора там, които са отстоявали с пушка в ръка един друг режим от сегашния — държа бележката на разположение — които хора днес заявяват: „Ние сме агентите в провеждането на тая политика.“ А те, преди всичко, нямат ценз по закона. Казано е в закона: за заварени некомпетентни признава им, че имат ценз. Там има думата министърът на финансите г-н Божилков. Като имат ценз приравнен, имат ли обществения, политическия — ще оставите ли змията в пазвата?

Ако е въпрос за едно свързване — вие г-н министър-председателю, който сте толкова благороден и толкова джентълмен, ако обичате да ме изслушате — уволнете тогава всички инспектори от Дирекцията на професиите, които са хора без професия в Дирекцията на професиите, които некомпетентно се занимават с професионалните въпроси, и вземете лица от организирани професионалисти, които по един достоен начин ще бъдат връзка със самите професионалисти, например с работниците, а не си служете с тези ликвидатори, които не знаят къде да се спасят! Изоставте тези безпризорни, вземете компетентни, които ще могат да отразяват това, което е била на професионалната среда, от която те изхождат. Това ще бъде и едно етично начало.

Втора реформа. Направете следното: казва се болярство, т. е. 50 плюс 1, чрез което ще трябва да се отрази волята на една организирана професия, на една организация. Да се разберем. Мнозина правят възражения, как е възможно сега избор на това начало? Ами я си представете 2-3 партии, едната получила 1000 гласа, другите две по 750. Събрани 750 и 750 правят 1.500. Това е несправедливо. Забравя се това начало в новите стопански камари. Ние имаме еднородни браншове от професионалисти-земеделци-стопани в селото Х. Какво трябва да бъде това начало? Нека се представлява земеделско-стопански въпроси по висшегласие. Тогава ще се разбере какво представляват организациите, каква икономическа мощ имат, каква компетентност отразяват и какъв авторитет представляват. Защото, г-да, аз не отричам, че един инструмент за провеждането на социалната и стопанска политика е нужен. Но трябва с прискърбие да признаем, че по време на законодателните избори мене не ме избра организираната на кмета професия, защото те направиха протокол, подписваха се, кръстеха се, целуваха се (Ожичване!), но в резултат и застъпниците не гласуваха. Кой тогава ме избра? Избра ме новият кмет с авторитета си, с престижа си, който не е създал фронтове в селото, по-право секретар-бирникът, който „биеше в кесията“ както се казва. Те ми прецизираха гласовете до 1-2, а не професионалните организации. Аз смятам, че те са станали трамплин на кариеристи, а не едно средство, за да се изгради една велика, мощна и социално справедлива държава. Много трябва да работят професионалистите. Аз съм един от тях. Аз 4 години работя, но с една замашка се премахват земеделските камари. Боли ме, че в един момент се заличават земеделските камари. Да се каже поне, че ги преустройваме.

Зная, че в Плевен са ги мерили вече един дом за бъдеща стопанска камара и затова прибирам багажа. Защо да разправям тези работи? Аз ще се прибера в стопанството си. Казвам на министъра на земеделието, че ще ликвидирам с поста си като председател, макар това да е оскърбление за мене. Знаете кой съм и какво съм дал за българското земеделие. Направих все пак един опит, внесох един критичен елемент към голямото дело за проблемата на производството. Поставям тук публично въпроса: да намерим оная форма, оная система, чрез която ще се използва пълният капацитет на земята, трудът и капиталът, за да видим българското село да благоденствува, защото тезата за благоденствието на селото не значи неговото използване. Селото е на фронта на държавата, около трона на своя любим цар и държава. То няма да им измени никога на тях. Но то иска да бъде зачетено и справедливо заплатен неговият труд, който е творец на почти всички стопански блага.

Но какви са фактите от живота? Да не говорим за щатове, да не говорим за пропагандна дейност, да не говорим за нрави и традиции у нас.

Ето например, исканията на търговците бакали: (Чете) „Регулиране редовното снабдяване на гражданите с хранителни продукти, и то най-необходимите. Прикрепеност на консуматорите към дребните търговци, дребните към едрите. Установяване на установен, непроменен процент на печалбите.“ Това искане никак не е от естеството на „Труд и радост“. Занаятчиите искат занаятчийска централа — конферентията рещила това. Значи, пак да се уреди въпросът със снабдяването занаятчиите с материали и за това да се създаде централа. Работниците също. Значи, икономиката е по-силна. Ще трябва, значи, чрез професиите да се излъчат стопански централи, едно стопанско-икономическо представителство на тези интереси, защото животът е по-силен от всички нас. Тези централи не са нищо друго, освен стопанско-икономически камари, но не и такива камари, каквито се иска да се създадат с законопроекта, защото ние ние камари ще имат право да вземат решения, за да дадат мнение. Понеже това мнение не е задължително, ще се държи на разположение, значи *poste restante* — до поискване — от правителството, а то ще го вземе ли под внимание е въпрос!

По принцип аз съм съгласен с тези хубави мотиви, които нямат нищо общо с онези мотиви на шест пъти изменяните и преработените в Дирекцията на професиите проекти, и аз ще гласувам законопроекта, ако действително в комисията създадем чрез законопроекта стопански съвети или професионална камара, която да бъде диференцирана в своите цели и задачи и бъдат в своето амплуа в своята стихия и компетентност, като се изхвърлят недоразуменията, измишльотините за някакъв арбитраж и представителство не на про-

изводствените интереси, а на спечите. Откъде ще ги вземете тия спечи, от улицата ли? Та вие ги имате например в Съюза на земеделските задруги и другите съюзи, и тогава ще кажем: ето вашата стопанска централа, тя се казва лозарска централа. Там са лозарите, които ще я ръководят. От нея ще се иска син камък и тел. Друга ще бъде тютюнева централа, трета ще бъде пчеларска и т. н. Къде са сега те? Ще ги изключите ли от живота? Къде остава голямата стопанска организация на големия Съюз на българските земеделски кооперации? Какво става с този голям творец на блага, който е истинска картина за съвременно стопанско сътрудничество, който няма за обект печалбата? От техния лексикон, от техния речник е смъкнато понятието печалба.

Къде са свободните професии? И те са творци и представители на умствения труд. Къде са инженерно-архитектните камари? Ами дайте да организираме цялата тая професионална общност, за да може да каже г-н Никифоров, че всички в България сме професионалисти. И когато диференцирате професиите, ще имате сдружения на инженери, на лекари, на селски стопани и пр. По въпроса за пенсиите на земеделските стопани ще ви кажа един курьоз. В едно от последните заседания на Съюза на българските земеделци, по-неже от закона е поставена минимална членска вноска 120 лв., едрите земеделци казват: да платим и ние по 120 лв. Не ви ли е срам, г-да? Ратанте ви ще платят по 120 лв. и вие да платите по 120 лв.! Как можете да искате по 10 лв. за килограм жито, когато се равнявате с ратанте?

Тук не се планува правилно. Няма стопанска политика, каквато изисква времето, защото смятам, че нямаме еднаква идеологична мисъл, не сме оеднаквени в разбиранията си. Ако съм мандатар на националната икономика, уловете ме за ухото, поставете ме където трябва, ще ми треперят гашите тогава ще зная как да промишлявам и да отговарям. Но не може да се върви по пътя на назначеното представителство. Ще деградирате и изродите тази хубава идея, за която още навремето в Търново съм пледирал за състава на бъдещите стопански камари, но под купола на селското стопанство. Това е Reichsnährstand'a в Германия. Това е народната стопанска общност. Там е поставен въпросът за прехраната. Когато става въпрос за ценовата политика, както се писа във в. „Зора“, мобилизирайте комитетните в стопанско-икономически камари, или оставете тези камари, които сега съществуват. Аз държа, като професионалист, да усъвършенствувам професионалното движение и то да върви напред. Но в тази му форма на стопански камари вие изгърбушвате хубавото професионално движение, чрез хора без професия, които са направили най-голяма пакост в нашето национално стопанство. (Някои народни представители ръкоплескат)

Председател Христо Калфов: Има думата народният представител г-н д-р Георги Липовански.

Д-р Георги Липовански: (От трибуната) Г-да народни представители! В предлагания законопроект аз желая да видя разрешаването на три важни проблеми: първо, на стария въпрос, който занимаваше толкова много българската общественост навремето, за създаването на висш стопански съвет; второ, обединение на стопанската и социална мисъл на професионалните съюзи и трето, реорганизиране на остарелите търговско-индустриални камари и нагаждането им към изискванията на новото време.

Идеята за създаването на висш стопански съвет изникна заедно с идеята за плановото стопанство, след кризата, която преживя светът след голямата война. Тая идея в различните държави беше различно разрешена. В едни държави тая институция биде създадена като самостоятелна институция, като компетентен съвещателен висш орган на управлението и на законодателното тяло, а в други държави беше създадена като коректив на последното.

В предлагания законопроект аз искам да видя възприемането у нас на първата система. И, г-да народни представители, ако внимателно прочетете пункт 3 на чл. 3, пунктовете 1, 2 и 3 на чл. 4 и чл. 5, където са разяснени задачите на тая самостоятелна институция, ще видите, че тя се създава наистина като такава, като цялостен компетентен съвещателен орган на управлението — говоря за Върховната стопанска камара, защото законопроектът цели да създаде две различни институции, макар и едната да има тясна връзка с другата.

Но, г-да народни представители, създаването на такава върховна стопанска институция като съвещателен орган на управлението и на законодателното тяло, според мене, няма въобще противници. Позволете ми да ви цитирам тук една резолюция на Софийската търговско-индустриална камара от 17 юни 1942 г., в точка 2 на която е казано: (Чете) „Намира, че е необходимо и полезно да се създаде една върховна стопанска камара със седалище в София като публично-правна юридическа личност.“ И общество, и Парламент, смятам, ще възприемат предлагания проект за създаването на такава висша институция, на такава публично-правна юридическа личност, каквато желае Софийската търговско-индустриална камара. Въпросът обаче, на който Парламентът ще трябва да отговори, е дали правилно са поставени задачите на тая институция и дали конструираната организация, както е дадена в текстовете на законопроекта, ще отговори на изпълнението на тия задачи.

Намирам, че задачите са правилно поставени. Голямата идея да се създаде един върховен стопански мислещ център, който да твори направляващите идеи на националното ни стопанство във всички негови отрасли, е налице. Намирам обаче, г-да, че в предлаганата организация трябва да се направят известни корекции, които, ако биха били направени, аз смятам, че много от противниците на законо-

проекта в тая му форма ще бъдат спечелени за неговата кауза. Елементът на професионализма, който е прокаран доста рязко в законопроекта, трябва да бъде понамален за сметка на елемента идейно стопанско творчество. Така ние ще постигнем оная задача, която сме си поставили, и ще отговорим на една нужда, която съществува; ще създадем една институция, против която принципиално, особено при тоя коректив, аз смятам, че никой няма да има нищо против. Защото онова, което дразни, онова, което открива противници, беше по-скоро старата идеология, която се влагаше от Дирекцията на професиите — заедно със стопанските камари да се създаде едно организационно хоризонтално доизграждане на професионалните съюзи и поделенията им. Това е въпрос чисто организационен. Ако в комисията уважаваният вносител на законопроекта иска тоя принцип да бъде запазен и ако ние бихме могли в комисията да намерим едно съгласуване на тоя чисто организационен принцип с принципа на обединяващата стопанска и социална мисъл на професионалните съюзи, което е въпрос идеен; ако бихме могли да намерим едно съпоставяне, едно покриване, ние ще намерим и разрешението на спорния въпрос, около който днес най-главно се спори. Аз смятам, че тоя въпрос може лесно да се изясни в комисията и да не бъде пречка, за да може тая хубава идея за създаването на един, както казах, висш стопански мислещ център да се осъществи. Той ще бъде помощен орган на правителството и на законодателното тяло, а същевременно и обединяващ център на стопанската и социалната мисъл на професионалните организации и съюзи. Така ще извършим едно добро дело.

Г-да народни представители! С предлагания законопроект се разрешава и един втори проблем — проблемът за реорганизацията на остарелите търговско-индустриални камари и за нагаждането им към новото време. Като казвам остарели, казвам го в смисъл на години остарели, а не по схващания, по разбирания. Няма да ви отнемам дълго времето, за да ви доказвам това. Вие го знаете, вие сами сте свидетели на много прояви в тоя смисъл.

Но, г-да народни представители — което е интересно — няма данни, че самите търговско-индустриални камари по принцип не са против своята реорганизация. Позволете ми да ви цитирам точка 8 от анекса към протокола на голямата комисия, която се занимава с тоя въпрос, подписан и от представителите на търговско-индустриалните камари. В него се казва: (Чете) „Наистина, с оглед на новите държавно-правни идеи за устройството на обществото, налагат се известни реформи в устройството на търговско-индустриалните и на земеделските камари.“ Това е становището на търговско-индустриалните камари, изразено чрез техните представители, които са участвували в тая комисия. Това е становището и на земеделските камари. Спорният въпрос е само, в какво трябва да се изрази тая реформа. Докато по-голямата част от търговско-индустриалните камари стоят на становището, че тая реформа трябва да засегне сега съществуващите търговско-индустриални камари леко, като запази техните прерогативи, функции и същност, на противно мнение е Русенската търговско-индустриална камара, която има становище диаметрално противоположно на становището на останалите търговско-индустриални камари и която възприема проекта на правителството.

Г-да народни представители! Ако между самите търговско-индустриални камари няма разбирателство по въпроса за бъдещото идейно и организационно устройство на самите камари, това показва, че наистина е дошло времето, когато по законодателен ред ние трябва да им дадем това идейно и организационно устройство, за което те спорят и от което те самите казват, че имат нужда.

Г-да народни представители! Всеки ще признае за правилна мисълта, изказана в мотивите към законопроекта, че търговско-индустриалните камари — по-късно и земеделските камари — се изградиха и работиха заедно с изграждането и развитието на нашето народно стопанство, на което оказаха ценна помощ. Хвала на тези хора, на тези дейци, които твореха, създаваха и помагаха на българското народно стопанство!

Но, г-да народни представители, ще трябва да се съгласим и с другите мотиви, които са дадени в мотивите към законопроекта, а именно: „Отделното съществуване обаче на търговско-индустриалните камари и на земеделските камари, както и изключването на наемния труд от стопанското представителство, дава отпечатък на едностранност и култивира съсловен дух, вместо дух на сътрудничество в името на върховенството на обществения интерес.“ За да се постигне стопанската хармония в страната, необходимо е всички стопански категории да се обединят.

Г-да народни представители! Вместо сегашните търговско-индустриални камари, законопроектът предлага създаването на областни стопански камари. И тук Парламентът ще трябва да се произнесе дали са правилно поставени задачите им и, съответно с това, правилна ли е дадената им организационна структура. Идеологично задачите са правилно поставени и те водят към създаването на един идеен център на всички двигатели на стопанския живот в областта. Това е стопанската идеология на новото време. Националното стопанство представлява от себе си един кръг, разделен на сектори, и всеки деятел действа в своя сектор, обаче в границите на общия кръг. Естествено е, че в идейния център трябва да бъдат представени всички сектори и това обуславя и оправдава участието на стопанските камари както на представители на финансовия капитал, значи, на банкерските професионални организации, така и на представители на труда. Там трябва да се срещнат и трудът, и капиталът. За да бъде дейността на всички двигатели на стопанския живот в областта хармонична, тя трябва да бъде направлявана от един център идеен и организационен —

а този център ще бъде областната стопанска камара — с оглед на стопанската структура на областта, с оглед на особените условия на областта. Например Врачанската област има една стопанска структура и едни климатически условия, Пловдивската област има друга стопанска структура и други климатически условия. Тоя център идейно-стопански, който ще обединява дейността на всички сектори на стопанството в дадена област, ще може да бъде полезен и на общото национално стопанство.

Присъединението на новите области към България също така извиква нуждата от създаването на областни стопански камари. Тази нужда се чувства отдавна и всекидневният живот налага създаването на стопански камари. По този начин ние ще отговорим и на тази нужда, която от ден на ден става по-крещяща. Но аз смятам, че комисията ще трябва да намали в стопанските камари професионалния елемент за сметка на идеологично-творческия.

Г-да народни представители! Позволявам си да се спра и на една новост, която се създава с законопроекта за областните стопански камари, но по която аз ще бъда на мнение противно на мнението на г-н Петко Кършев, ако съм го правилно разбрал, а именно създаването на стопанските помирителни съдилища.

По чл. 47 от законопроекта, при всяка областна стопанска камара се учредява стопански помирителен съд, за който ще се издаде един правилник. Такива съдилища са известни в странство и те ще отговарят на една назряла нужда. Към тях ще могат да прибегват стопанските съсловия и стопанските дейтели за разглеждане и разрешаване на спорове между тях. Усложнените правоотношения, създадени от стопанската дейтелност, отдавна налагат и у нас създаването на такива помирителни съдилища. Въпросът е обаче с правилника, който се предвижда по чл. 47 от законопроекта, да се уясни добре неговата компетентност, да се уясни и неговата процедура, да бъде тя лека и бърза, за да могат споровете, които ще се отнасят до този помирителен съд, да бъдат разрешавани бързо.

Г-да народни представители! Аз смятам, че законопроектът е много навременен, че с поправките, които ще се направят в комисията, ще бъдат задоволени всички теоретически възражения, които се правят, и ще може да извършим наистина едно хубаво дело. И аз ще гласувам за законопроекта с пълно съзнание, че върша делото на националното ни стопанство, като гласувам за него.

Но, г-да народни представители, аз трябва също да отбележа, че народното представителство трябва особено да благодари на уважания наш министър-председател г-н проф. Филов, който с закона за земеделските пенсии и сега с този закон дава възможност на XXV обикновено Народно събрание да свърже името си с две епохални дела.

Председател: **ХРИСТО КАЛФОВ**

Г-да народни представители! Не искам да бъда пророк, но запомнете, че стопанските камари ще бъдат един здрав лост, който ще повдигне и даде тласък на националното стопанство във велика и обединена България. (Ръкоплескания)

Председател Христо Калфов: Г-да народни представители! Поради напредналото време, ще вдигнем заседанието.

За идното заседание, утре, 15 ч., в съгласие с правителството, предлагам следния дневен ред:

1. Първо четене на законопроекта за стопанските камари — продължение на разискванията.

Одобрене на предложенията:

2. За освобождаване организацията „Тодт“ от износно мито и др. за 3.000 куб. метра бетонен чакъл и 11.000 куб. метра камъни.

3. За одобрение 45. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 март 1943 г., протокол № 40 — относно свикването земеделските камари на заседание.

4. За одобрение 43. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 март 1943 г., протокол № 34 — относно освобождаването от временна трудова повинност и др. някои погранични населени места.

Второ четене на законопроектите:

5. За допълнение на чл. 150 от закона за държавните привилегии, акцизите и патентите.

6. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1943 бюджетна година в размер на 720.500.000 лв.

7. За разрешаване извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове за 1943 бюджетна година в размер на 1.500.000.000 лв. и за допълнение на чл. 2 от закона за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1942 бюджетна година в размер на 3.025.000.000 лв.

Първо четене на законопроектите:

8. За изменение и допълнение на закона за дървоснабдяването.

9. За приемане заветите на покойния софийски жител Тодор Хр. Пиперевски, от гр. Щип, направени в полза на държавата.

10. За сключване заем от Главната дирекция на народното здраве при Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 100.000.000 лв., за извършване на оздравителни работи по борбата с маларията.

11. За борба с маларията.

Който приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 19 ч. 40 м.)

Секретари: { **НИКОЛАЙ СУЛТАНОВ**
СТЕФАН БАГРИЛОВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**